

Gymnasieskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet knappt 60 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2011 som rör gymnasieskolan. I motionerna tas frågor upp om bl.a. behörighet till nationella program, att motverka avhopp, behörighet till högskolan, kvalitet i lärlingsutbildningen och att det ska bli möjligt att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet på gymnasieskolor. Vidare berörs i motionerna frågor om en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, ämnet estetisk verksamhet, karriärutveckling för lärare, avgiftsfri skolmat och registerkontroll av personal i gymnasieskolan.

I betänkandet föreslås att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om att vidta de åtgärder som behövs för att förbättra studie- och yrkesvägledningen i gymnasieskolan.

Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden främst med hänvisning till utskottets tidigare ställningstaganden, pågående beredning och gällande bestämmelser.

I betänkandet finns 21 reservationer från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Övergripande frågor om gymnasieskolan	9
Motionerna	9
Utskottets ställningstagande	11
Alla elever ska lyckas i gymnasieskolan m.m.	11
Fördelning av resurser efter elevernas förutsättningar och behov	13
Utmaningar för duktiga elever	13
Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program	14
Ett moderniserat regelverk för fristående skolor	15
Högskolebehörighet för elever på yrkesprogrammen	16
Övrigt	17
Studie- och yrkesvägledning	19
Motionerna	19
Utskottets ställningstagande	19
Gymnasial yrkesutbildning	20
Motionerna	20
Utskottets ställningstagande	20
Kvalitet i lärlingsutbildningen	20
Behov av bergarbetare	23
Organisatoriska frågor	23
Motionerna	24
Utskottets ställningstagande	24
Lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor m.m.	24
Elevkårer m.m.	26
Vissa ämnen och kunskapsområden	26
Motionerna	26
Utskottets ställningstagande	27
Nya inriktningar på de nationella programmen m.m.	27
Estetisk verksamhet ett gymnasiegemensamt ämne	28
Karriärutveckling för lärare	28
Motionerna	29
Utskottets ställningstagande	29
Övriga frågor	31
Motionerna	31
Utskottets ställningstagande	33
Utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen	33
Den nya betygsskalan och antagningen till högre utbildning	34
Elevhälsan	35
Mobbning och kränkande behandling	36
Registerkontroll av personal i gymnasieskolan	38
Avgiftsfri skolmat	38
Drogtester i gymnasieskolan	39

Övrigt	39
Reservationer	42
1. Övergripande frågor om gymnasieskolan, punkt 1 (S)	42
2. Avhopp från gymnasieskolan, punkt 2 (S, MP)	44
3. Utmaningar för duktiga elever, punkt 3 (S, SD)	44
4. Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program, punkt 4 (S, MP, V)	45
5. Högskolebehörighet m.m., punkt 5 (S, MP, V)	46
6. Den övre åldersgränsen för gymnasiestudier, punkt 6 (MP)	47
7. Kvalitet i lärlingsutbildningen m.m., punkt 8 (S, MP, V)	47
8. Lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor m.m., punkt 9 (S, MP, V)	48
9. Elevkårer, punkt 10 (MP, V)	49
10. Nya inriktningar på de nationella programmen m.m., punkt 11 (S, MP, V)	50
11. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet m.m., punkt 12 (S)	51
12. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet m.m., punkt 12 (MP)	52
13. Estetisk verksamhet ett gymnasiegemensamt ämne, punkt 13 (S, MP, V)	53
14. Karriärutveckling för lärare, punkt 14 (S)	53
15. Utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen m.m., punkt 15 (S)	54
16. Den nya betygsskalan och antagningen till högre utbildning, punkt 16 (S, V)	55
17. Elevhälsan, punkt 17 (S)	55
18. Mobbning och kränkande behandling, punkt 18 (S, SD)	56
19. Registerkontroll av personal i gymnasieskolan, punkt 19 (S, SD)	57
20. Avgiftsfri skolmat, punkt 20 (MP, SD, V)	57
21. Drogtester i gymnasieskolan, punkt 21 (SD)	58
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	59
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	59

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande frågor om gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub264 av Mats Gerdau (M),

2011/12:Ub296 av Christer Engelhardt (S),

2011/12:Ub339 av Finn Bengtsson och Per Bill (båda M),

2011/12:Ub350 av Anton Abele (M) yrkande 2,

2011/12:Ub408 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1, 8 och 20

samt

2011/12:Ub467 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 1 (S)

2. Avhopp från gymnasieskolan

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 2 (S, MP)

3. Utmaningar för duktiga elever

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 11.

Reservation 3 (S, SD)

4. Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 16.

Reservation 4 (S, MP, V)

5. Högskolebehörighet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub215 av Christina Karlsson (S),

2011/12:Ub273 av Mats Pertoft (MP),

2011/12:Ub450 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) och

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 3, 10 och 18.

Reservation 5 (S, MP, V)

6. Den övre åldersgränsen för gymnasiestudier

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub344 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 6 (MP)

7. Studie- och yrkesvägledning

Riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen bör vidta de åtgärder som behövs för att förbättra studie- och yrkesvägledningen i gymnasieskolan. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 14 och avslår motionerna

2011/12:Ub338 av Helena Bouveng och Mats Gerdau (båda M) och 2011/12:Ub401 av Pia Nilsson (S).

8. Kvalitet i lärlingsutbildningen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub218 av Kenneth Johansson (C) och

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 7 (S, MP, V)

9. Lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub326 av Johan Löfstrand och Fredrik Lundh Sammeli (båda S),

2011/12:Ub369 av Pia Nilsson (S),

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 23 och

2011/12:Ub514 av Christer Adelsbo och Peter Jeppsson (båda S).

Reservation 8 (S, MP, V)

10. Elevkårer

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub274 av Esabelle Dingizian (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 9 (MP, V)

11. Nya inriktningar på de nationella programmen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub203 av Ann-Kristine Johansson (S),

2011/12:Ub207 av Åsa Lindestam (S),

2011/12:Ub211 av Christer Engelhardt (S),

2011/12:Ub236 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (båda S),

2011/12:Ub247 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),

2011/12:Ub305 av Krister Örnfjäder (S),

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 12,

2011/12:Ub471 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12:Ub484 av Lena Hallengren (S).

Reservation 10 (S, MP, V)

12. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 13 och
2011/12:Ub517 av Peter Rådberg m.fl. (MP).

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (MP)

13. Estetisk verksamhet ett gymnasiegemensamt ämne

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Kr223 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 5,
2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 10,
2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 15 och
2011/12:Ub518 av Tina Ehn (MP).

Reservation 13 (S, MP, V)

14. Karriärutveckling för lärare

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub370 av Pia Nilsson (S) och
2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 14 (S)

15. Utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub235 av Margareta Cederfelt (M),
2011/12:Ub431 av Lotta Finstorp (M) och
2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 15 (S)

16. Den nya betygsskalan och antagningen till högre utbildning

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 19.

Reservation 16 (S, V)

17. Elevhälsan

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 17 (S)

18. Mobbning och kränkande behandling

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 22.

Reservation 18 (S, SD)

19. Registerkontroll av personal i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub341 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt
(båda S) och

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 24.

Reservation 19 (S, SD)

20. Avgiftsfri skolmat

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 20 och

2011/12:Ub201 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 20 (MP, SD, V)

21. Drogtester i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ub429 av Christian Holm och Pia Hallström (båda M) och

2011/12:Ub463 av Elisabeth Svantesson (M).

Reservation 21 (SD)

Stockholm den 26 april 2012

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Ibrahim Baylan (S), Oskar Öholm (M), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Nina Lundström (FP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Adnan Dibrani (S), Roger Haddad (FP), Wiwi-Anne Johansson (V), Pia Hallström (M) och Agneta Luttröpp (MP).

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas knappt 60 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2011 som rör gymnasieskolan. Motionerna avser bl.a. behörighet till nationella program, att motverka avhopp, behörighet till högskolan, kvalitet i lärlingsutbildningen och att det ska bli möjligt att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet på gymnasieskolor. Vidare berörs i motionerna frågor om en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, ämnet estetisk verksamhet, karriärutveckling för lärare, avgiftsfri skolmat och registerkontroll av personal i gymnasieskolan.

När det gäller avsnittet som rör kostnaderna för gymnasiereformen under rubriken Övriga frågor fick utskottet den 9 juni 2011 information om gymnasiereformens finansiering från representanter för Sveriges Kommuner och Landsting och Utbildningsdepartementet.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor om gymnasieskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att alla elever ska lyckas, avhopp från gymnasieskolan ska minska, resurser till gymnasieskolor ska fördelas efter elevernas förutsättningar och behov, utmaningar för duktiga elever, ett moderniserat regelverk för fristående skolor och högskolebehörighet för elever på yrkesprogrammen.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (S, MP), 3 (S, SD), 4 (S, MP, V), 5 (S, MP, V) och 6 (MP).

Motionerna

Alla elever ska lyckas i gymnasieskolan m.m.

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 1 framhålls att en kunskapsbaserad ekonomi börjar i en skola där alla elever lyckas och där alla har minst gymnasieexamen. I dag krävs en gymnasieutbildning för att få en anställning och för att klara sig i samhället. I samma motion yrkande 6 betonas att avhoppet från gymnasieskolan måste minska. Det behövs enligt motionärerna bl.a. nationella mål och en strategi som tagits fram av stat och kommun för att fler elever ska fullfölja sin gymnasieutbildning.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub408 (S) begärs en bättre styrning av gymnasieutbildningarna mot kommande behov av arbetskraft på arbetsmarknaden.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub467 (S) yrkande 2 föreslås att gymnasieskolan utvärderas utifrån målet att alla ungdomar ska ha en fullgod gymnasiekompetens. Ungdomar som i dag saknar gymnasiekompetens bör ges nya möjligheter till utbildning.

Fördelning av resurser efter elevernas förutsättningar och behov

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 8 begärs att resurser ska fördelas till gymnasieskolor efter elevernas förutsättningar och behov. Varje kommun ska ha både nödvändiga system och en skyldighet att fördela resurser mellan skolorna efter elevernas behov.

Utmaningar för duktiga elever

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 11 betonas att för elever som snabbt tillägnar sig kunskap ska undervisningen innebära en utmaning, och det ska bli lättare att få gå vidare och lära mer. Den elev som vill ska kunna läsa enskilda ämnen på högskolenivå.

Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 16 föreslås att behörighetskraven till gymnasieskolans högskoleförberedande program ändras från dagens krav på godkända betyg i nio ämnen till godkända betyg i fem ämnen utöver godkända betyg i svenska, engelska och matematik. Med andra ord ska behörighetskraven för högskoleförberedande program och yrkesprogram vara desamma.

Ett moderniserat regelverk för fristående gymnasieskolor

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 20 föreslås att regelverket för fristående gymnasieskolor ska moderniseras. Alla skolor ska ha samma krav på öppenhet, insyn och möjlighet till granskning från kommun och medborgare och meddelarfrihet för anställda. En lag om investeringsskydd som ska förhindra att gemensamma medel slösas bort vid avknoppningar eller utförsäljning av skolor bör införas. Vidare bör bl.a. behovet av en ökad granskning av skolors ekonomi utredas. Det bör också bli lättare att välja skola utifrån kunskap och alla skolor bör därför delta i öppna jämförelser.

Högskolebehörighet för elever på yrkesprogrammen

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 3 föreslås att alla nationella program i gymnasieskolan ska leda till grundläggande behörighet till högskolan. I samma motion yrkande 10 föreslås vidare en gemensam gymnasieexamen för yrkesprogram och högskoleförberedande program. Inom många yrken, inte minst de som yrkesprogrammen är inriktade mot, är det ofta en förutsättning att kunna byta arbete för att orka med ett helt yrkesverksamt liv. Detta kräver dock att de grundläggande kunskapskraven på alla gymnasieprogram är relativt höga. I samma motion yrkande 18 framhålls att gymnasiereformen medför mindre tid för de gymnasiegemensamma ämnena, vilket kombinerat med en höjning av kraven för grundläggande högskolebehörighet skapar en uppdelning mellan de olika gymnasieprogrammen som saknar grund. Att man inte kan få grundläggande behörighet på yrkesprogram utan att ta hjälp av det individuella valet eller att läsa ett utökat program gör att ansvaret för att alla elever ska få nödvändiga kunskaper flyttas från gymnasieskolan till vuxenutbildningen.

Också i de enskilda motionerna 2011/12:Ub215 (S), 2011/12:Ub273 (MP) och 2011/12:Ub450 (S) efterfrågas bl.a. grundläggande behörighet till högskolan för elever på yrkesprogrammen.

Övrigt

Elever bör enligt motionären i den enskilda motionen 2011/12:Ub264 (M) när som helst under gymnasietiden ha rätt att genomgå prövning och därigenom få möjlighet att läsa upp sina betyg, vilket i sin tur underlättar en snabb övergång till högre studier och arbete.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub296 (S) begärs en översyn av reglerna för de nationella idrottsutbildningarna, då vissa problem har uppstått vid införandet av dessa idrottsutbildningar. Bland annat har en del små specialidrottsförbund med begränsade resurser svårt att hantera systemet med de nationella idrottsutbildningarna. En lösning kan enligt motionären vara att ge Riksidrottsförbundet en starkare ställning i det befintliga systemet.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub339 (M) föreslås bl.a. att ett generellt peer-review-system införs i gymnasieskolan för att bedöma utbildningsresultat genom externa censorer.

Motionärerna i den enskilda motionen 2011/12:Ub344 (MP) yrkande 1 begär att den övre åldersgränsen för studier vid gymnasieskolan tas bort. En individ som vid 20 års ålder har blivit behörig till gymnasieskolan får ibland söka sig långt från hemkommunen för att hitta en lämplig utbildning. En försöksverksamhet bör därför inledas där skolhuvudmän får möjlighet att göra undantag från den övre åldersgränsen för studier vid gymnasieskolan.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub350 (M) yrkande 2 föreslås ökade möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande på gymnasieskolans högskoleförberedande program i syfte att bl.a. öka de ungas förståelse för arbetsmarknadens krav.

Utskottets ställningstagande

Alla elever ska lyckas i gymnasieskolan m.m.

Flertalet frågor som tas upp i yrkandena har utskottet tagit upp i samband med behandlingen av propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, som innehåller huvuddelen av regelverket för gymnasieredformen Gy 2011. Propositionen bifölls av riksdagen hösten 2009 (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2010 och började tillämpas på utbildningar som påbörjats efter den 1 juli 2011. Regelverket för utbildning på gymnasieskolans nationella program har sedermera överförts till den nya skollagen (2010:800). Skollagen bifölls av riksdagen våren 2010 och trädde i kraft den 1 augusti 2010. Skollagen tillämpas på utbildning och annan verksamhet fr.o.m. den 1 juli 2011 (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370–371).

Förslagen i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan bedömdes av regeringen leda till färre avhopp och programbyten och till att fler elever därmed kommer att klara av sina gymnasiestudier på tre år. Regeringen framhöll vidare att det är flera delar som sammantaget bedöms leda till en ökad genomströmning. Här hänvisades till skärpta behörighetskrav för gymnasieskolans högskoleförberedande program (en skärpning av behörighetskraven för de yrkesförberedande programmen har sedermera också beslutats av riksdagen, se bet. 2009/10:UbU21 s. 143 f.). Vidare gjordes bedömningen att den nuvarande begränsningen att eleven bara ska få reducera kurser omfattande 250 poäng bör tas bort. Dessutom föreslogs att en individuell anpassning av ett nationellt program ska vara möjlig. Detta, i kombination med en bättre efterlevnad av de skyldigheter som redan i dag finns för skolans huvudmän att aktivt arbeta med särskilt stöd i gymnasieskolan, kommer enligt den bedömning regeringen gjorde sammantaget att leda till färre studieavbrott och programbyten. En utvecklad samverkan mellan gymnasieskolan och arbetslivet kommer att ske bl.a. genom inrättandet av nationella programråd för yrkesprogrammen och genom tydligare krav på arbetsplatsförlagt lärande. Detta kommer enligt den bedömning regeringen gjorde i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan att leda till att ungdomarna får bättre information om vad utbildningen innehåller och vart den leder, vilket kan leda till färre avhopp och till att eleverna blir mer motiverade. Regeringen ansåg vidare att en väl fungerande studie- och yrkesvägledning kan bidra till en förbättrad genomströmning i gymnasieskolan genom förtydligade bestämmelser om tillgång till studie- och yrkesvägledning (s. 147–148). Utskottet ställde sig bakom de förslag och bedömningar som regeringen gjorde i propositionen. När det särskilt gäller de nationella och lokala programråden för varje yrkesprogram framhöll utskottet vikten av att näringslivet bör ges inflytande över yrkesutbildningen. Detta är viktigt inte minst när det gäller behovet av att matcha utbildningens innehåll med efterfrågan på arbetsmarknaden så att ungdomar får arbete efter avslutad yrkesutbildning (bet. 2009/10:UbU3 s. 38–41).

Bland Skolverkets återrapporteringskrav i regleringsbrevet för budgetåret 2012 märks att verket löpande ska följa upp och analysera den reformerade gymnasieskolan som startade hösten 2011. I redovisningen ska bl.a. särskilt belysas utvecklingen när det gäller arbetsplatsförlagt lärande och kvaliteten i gymnasial lärlingsutbildning. Uppdraget ska redovisas årligen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober.

Den tillfälliga satsningen på arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning som riksdagen tidigare ställt sig bakom hösten 2010 (bet. 2010/11:UbU2) kommer att förlängas. Den förlängda satsningen innebär att dessa ungdomar under vissa förutsättningar kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlet för studier på grundläggande eller gymnasial nivå som påbörjas under 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 15 s. 36 f., bet. 2011/12:UbU2, rskr. 2011/12:96).

Utskottet ansåg i ett tillkännagivande till regeringen våren 2011 att en utredning bör tillsättas med uppdrag att analysera och utvärdera skolans styrning och finansiering (bet. 2010/11:UbU7 s. 13–14). Utredningen ska utvärdera och analysera de stora skolreformerna – alltså kommunaliseringen, det fria skolvalet och fristående skolors etablering – och deras effekter på integration, jämlikhet, utbildningens kvalitet och alla elevers rätt till en likvärdig undervisning. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet (skr. 2011/12:75 s. 85).

Utskottet har som framgått ovan relativt nyligen tagit ställning till flertalet av de frågor som berörs i yrkandena. Utskottet ser inte skäl att nu ändra dessa ställningstaganden. I övrigt noterar utskottet att Skolverket har i uppdrag att följa upp den reformerade gymnasieskolan och att satsningar pågår för ungdomar som saknar gymnasiekompetens samt att regeringen bereder frågan om en utredning om skolreformernas inverkan på bl.a. utbildningens kvalitet. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Ub408, 2011/12:Ub458 yrkandena 1 och 6 och 2011/12:Ub467 yrkande 2.

Fördelning av resurser efter elevernas förutsättningar och behov

Av 1 kap. 9 § skollagen (2010:800) framgår bl.a. att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. I författningskommentarerna till denna paragraf sägs följande (prop. 2009/10:165 s. 637 f.).

Begreppet ”likvärdig” innebär inte att utbildningen ska vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar. Det finns olika vägar att nå de fastställda målen. Hänsyn ska tas till barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns utrymme för anpassningar av undervisningen och organisationen av utbildningen till behoven hos olika barn och elever, så länge de tillförsäkras lika tillgång till likvärdig utbildning.

Utskottet utgår för sin del från att skolhuvudmännen för att uppnå de fastställda målen följer lagstiftarens intentioner och därmed tar hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov i syfte att uppnå likvärdig utbildning i gymnasieskolan. Den närmare resursfördelningen till olika gymnasieskolor är dock en fråga som är förbehållen de enskilda kommunerna. Utskottet vill också erinra om att regeringen som ovan nämnts bereder frågan om en utredning om skolreformernas inverkan på bl.a. utbildningens kvalitet och elevers rätt till en likvärdig undervisning. Med det anförda avstyrks motionen 2011/12:Ub458 yrkande 8.

Utmaningar för duktiga elever

Regeringen har infört en försöksverksamhet med gymnasial spetsutbildning i matematik och naturvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och humanistiska ämnen, se förordningen (2008:793) om försöksverksamhet med riks-

rekryterande gymnasial spetsutbildning. Genom försöket ges ungdomar med särskild begåvning och fallenhet möjlighet att få en gymnasieutbildning som erbjuder eleverna särskild breddning och fördjupning inom det ämne eller ämnesområde utbildningarna avser. Parallellt med studierna i gymnasieskolan ska eleverna kunna läsa kurser vid ett universitet eller en högskola. Inom försöksverksamheten, som avser utbildning som startar 2009–2014, har hittills 20 utbildningar startat. Skolverket ska årligen följa upp och i samråd med Högskoleverket utvärdera försöket, vilket sedan kommer att utgöra underlag för ett beslut om ett eventuellt permanentande av verksamheten (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 93).

Skolverkets andra utvärdering av försöket med spetsutbildningar, som lämnades till regeringen i september 2011, visar bl.a. att elever, föräldrar och lärare är fortsatt mycket nöjda med spetsutbildningarna i gymnasieskolan. Även skolornas huvudmän och de universitet och högskolor som deltar i försöket är positiva. Samtidigt är det svårt för skolorna att rekrytera elever från hela landet. Det finns en social snedrekrytering och skolorna upplever att det är svårt att nå ut med information om spetsutbildningarna (dnr 2008:3014).

Tilläggas kan att det även finns riksrekryterande spetsutbildningar i idrott (riksidrottsgymnasierna) och 13 estetiska spetsutbildningar inom det estetiska programmet (bl.a. med inriktningarna musik respektive dans) som av Skolverket beviljats rätt att starta hösten 2011. Det finns också en riksrekryterande yrkesdansarutbildning som är en spetsutbildning. Ingen av dessa utbildningar är försöksverksamheter.

Utskottet anser att det är angeläget att gymnasieskolans undervisning anpassas till alla elevers behov. Det gäller såväl elever i behov av extra stöd som elever som behöver extra utmaningar i undervisningen för att stimuleras i sin kunskapsutveckling. Utskottet ser dock ingen anledning att föregripa ett eventuellt permanentande av verksamheten med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning genom att uttala sig till förmån för att inslag i denna utbildning införs generellt i gymnasieskolan. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Ub458 yrkande 11.

Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program

Det finns 18 nationella program i gymnasieskolan, varav tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande program. Inom yrkesprogrammen har det inrättats en gymnasial lärlingsutbildning. Yrkesprogrammen ska vara grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. De högskoleförberedande programmen ska vara grund för fortsatt utbildning på högskolenivå. Olika behörighetsregler gäller för yrkesprogrammen och de högskoleförberedande programmen. För behörighet till ett högskoleförberedande program krävs det godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik och minst nio andra ämnen. Frågan om behörighet till yrkesprogrammen tog utskottet ställning till vid behandlingen av den nya skollagen (2010:800). För behörighet till yrkesprogram-

men krävs det godkända betyg i ämnena svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik och minst fem andra ämnen. I samband med att reglerna om behörighet till de yrkesförberedande programmen antogs uttalade utskottet bl.a. följande (bet. 2009/10:UbU21 s. 145).

Regeringens skäl för att fler ämnen ska krävas för behörighet till de högskoleförberedande programmen är att de flesta av ämnena på dessa program bygger vidare på grundskolans ämnen. De flesta av yrkesprogrammets ämnen är däremot nya ämnen utan någon direkt koppling till grundskolans ämnen. Därför har grundskolebetygen ett bättre prognosvärde framgång på de högskoleförberedande programmen än på yrkesprogrammen. Regeringen motiverar också skillnaden i behörighetskrav mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program med att kraven ska säkerställa att en elev har de förkunskaper som behövs inom det område som utbildningen avser. Utskottet instämmer till fullo i denna bedömning och anser att det är naturligt att behörighetskraven skiljer sig åt mot bakgrund av att det krävs olika förkunskaper för yrkesprogram respektive högskoleförberedande program. Utskottet anser således i likhet med regeringen att det inte finns skäl att ha samma behörighetsgivande ämnen för yrkesprogram som för högskoleförberedande program. Utskottet vill i sammanhanget understryka att detta inte innebär att yrkesprogrammen i allmänhet ska anses vara mindre krävande eller mindre värda än de högskoleförberedande programmen.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker därmed motion 2011/12:Ub458 yrkande 16.

Ett moderniserat regelverk för fristående skolor

Utskottet vill inledningsvis framhålla, i likhet med vad regeringen har uttalat, att de fristående skolorna numera är en naturlig del av skolväsendet och i och med den nya skollagen (2010:800) finns det ett modernt regelverk för såväl fristående som kommunala skolor utifrån principen lika villkor (jfr prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 48). I och med att den nya skollagen började tillämpas den 1 juli 2011 ska fristående skolor följa samma regelverk som kommunala skolor, och utbildningen ska vara likvärdig med utbildningen vid en kommunal skola. Det innebär bl.a. att fristående skolor, med vissa begränsade undantag, ska följa kurs- och läroplaner och sätta betyg. Den nya skollagens krav när det gäller lärar- och förskolläraryrkesbehörighet, tillgång till studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek och elevhälsa m.m. gäller oavsett huvudman. Den nya skollagen ger vidare Skolinspektionen utökade befogenheter att vidta åtgärder mot skolor som inte lever upp till de uppställda villkoren för att bedriva skolverksamhet, oavsett om det är en kommunal eller enskild huvudman.

Regeringen har tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska se över reglerna och villkoren m.m. för fristående skolor. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2012. Kommittén ska

- utreda om det, i fall då Statens skolinspektion riktar allvarlig kritik mot en huvudman för bristande kvalitet i undervisningen och det finns belegg för att ekonomiska uttag ur verksamheten väsentligen har bidragit till bristerna, finns behov av att Skolinspektionen tar hänsyn till detta och, om så bedöms vara fallet, föreslå hur det bör ske
- överväga om Skolinspektionen ska ges en utökad möjlighet att granska om förutsättningarna för godkännandet som huvudman även fortsättningsvis är uppfyllda i det fall en fysisk eller juridisk person får ett väsentligt inflytande i en av Skolinspektionen godkänd fristående skola. Kommittén ska, om den anser att det behövs, lämna förslag till en sådan utökad möjlighet
- överväga om Skolverket och Skolinspektionen kan publicera information om offentliga och fristående skolor på ett mer lättillgängligt sätt så att elever, föräldrar och andra intressenter kan utläsa och jämföra olika skolors kvalitet
- redovisa rättsläget när det gäller avknoppning av kommunal verksamhet på skolområdet och om det bedöms vara nödvändigt tydliggöra och förenkla regleringen (dir. 2011:68).

När det gäller frågan om skydd för uppgiftslämnare i friskoleverksamhet anför regeringen i utredningsdirektivet som nämns ovan bl.a. att det ännu är för tidigt att bedöma om det utifrån dagens regelverk om offentlighet och meddelarfrihet är motiverat att föreslå reformer i någon riktning. Regeringen avser att inleda ett arbete i särskild ordning för att genomlysa detta område.

Utskottet konstaterar att huvuddelen av det aktuella yrkandet får anses omfattas av det aktuella utredningsdirektivet eller det arbete i särskild ordning rörande uppgiftslämnare som aviserats av regeringen. Utskottet ser ingen anledning att föregripa den pågående utredningen eller det aviserade arbetet i särskild ordning eller i övrigt ändra gällande ordning och avstyrker således motion 2011/12:Ub458 yrkande 20.

Högskolebehörighet för elever på yrkesprogrammen

När det gäller högskolebehörighet för elever på yrkesprogrammen samt en gemensam gymnasieexamen vill utskottet anföra följande. Omfattningen av vissa av de gymnasiegemensamma ämnena (tidigare kärnämnen) på yrkesprogrammen har genom gymnasiereformen minskats för att kunna ge ett utökat utrymme för yrkesfördjupning. Regeringen gjorde i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan bedömningen, som utskottet ställde sig bakom, att inte bara omfattningen utan även innehållet i gymnasiegemensamma kurser, till skillnad från dagens kärnämneskurser, kan behöva variera för att anpassas till de examensmål som ska finnas för respektive utbildning. Det ökar elevernas motivation och förståelse av ämnens betydelse (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3 s. 18, rskr. 2009/10:8). I ämnesplanen för matematikämnet är kurserna exempelvis indelade i

tre olika ”spår”: spår a för yrkesprogram, spår b för ekonomiprogrammet, estetiska programmet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet samt spår c för naturvetenskaps- och teknikprogrammet (SKOLFS 2010:261). Utskottet framhöll vid behandlingen av propositionen bl.a. att ökade möjligheter att etablera sig inom yrket förutsätter att eleverna ges chans att nå längre i sitt yrkeskunnande än vad de har möjlighet till i dagens gymnasieskola (bet. 2009/10:UbU3 s. 39).

Utbildningen på yrkesprogram syftar till en yrkesexamen, och utbildningen på högskoleförberedande program syftar till en högskoleförberedande examen. Båda dessa examina kallas gymnasieexamen.

Av gymnasiereformen följer vidare att grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå har den som har avlagt en högskoleförberedande examen i gymnasieskolan (eller inom gymnasial vuxenutbildning) eller en yrkesexamen i gymnasieskolan (eller inom gymnasial vuxenutbildning) samt har godkänt betyg i de kurser i svenska eller svenska som andraspråk och engelska som krävs för högskoleförberedande examen. Alla elever på yrkesprogram har inom ramen för sin gymnasieutbildning möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3 s. 18, rskr. 2009/10:8). Det kan inom vissa yrkesprogram ske genom individuellt val eller på samtliga yrkesprogram som ett utökat program.

Utskottet har som framgår ovan tidigare tagit ställning till de frågor som tas upp i yrkandena. Utskottet ser inte skäl att nu ändra dessa ställningstaganden. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Ub215, 2011/12:Ub273, 2011/12:Ub450 och 2011/12:Ub458 yrkande 3, 10 och 18.

Övrigt

När det gäller yrkandet om prövning för att läsa upp betyg så kan följande kort sägas om de gällande bestämmelserna. En elev i gymnasieskolan som vill ha betyg har rätt att genomgå prövning (15 kap. 28 § skollagen 2010:800). Rätten till prövning omfattar alla kurser och det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan, om eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet eller om eleven har fått betyget F. Denna rätt gäller vid den egna gymnasieskolan (8 kap. 24 § gymnasieförordningen [2010:2039]). Utskottet är inte berett att förorda någon ändring av den nuvarande regleringen av prövning för elever i gymnasieskolan. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub264.

När det gäller yrkandet om nationellt godkända idrottsutbildningar kan utskottet konstatera att i samband med gymnasiereformen har nationellt godkända idrottsutbildningar införts i gymnasieskolan genom bestämmelser i gymnasieförordningen. Utöver riksrekryterande idrottsutbildningar är det således möjligt att inrätta andra idrottsutbildningar som prövas och godkänns av Skolverket. Bedömningen ger möjlighet till utbildningar där ämnet specialidrott ingår och som inte är riksrekryterande, något som

redan förekom tidigare med den skillnaden att även dessa utbildningar är föremål för nationell kvalitetskontroll. En ytterligare förutsättning för nationellt godkända idrottsutbildningar är ett etablerat samarbete med ett specialidrottsförbund som är relevant för utbildningen och att utbildningen tillstyrks av ett specialidrottsförbund samt att utbildningen har en tydlig elitidrottskaraktär (jfr prop. 2008/09:199 s. 91 samt 2 kap. 3–6 §§ och 5 kap. 27–30 §§ gymnasieförordningen [2010:2039]). Utskottet konstaterar att regeringen beslutar i de organisatoriska frågor som rör nationellt godkända idrottsutbildningar. Det aktuella yrkandet är således ingen fråga för riksdagen. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Ub296.

Beträffande yrkandet om inrättande av ett generellt peer-review-system för att bedöma utbildningsresultat så vill utskottet nämna att det finns inslag av externa censorer som medverkar i examinationer av elever i såväl Norge som Danmark (SOU 2008:27 s. 295–296). Utskottet är dock för sin del av bl.a. kostnadsskäl och med beaktande av den uppföljning och kvalitetsgranskning av utbildningsresultat som genomförs av Skolinspektionen inte berett att förorda införandet av ett generellt peer-review-system för att bedöma utbildningsresultat i Sverige. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Ub339.

När det sedan gäller yrkandet att den övre åldersgränsen för studier vid gymnasieskolan ska tas bort vill utskottet anföra följande. Av 15 kap. 5 § första stycket skollagen (2010:800) framgår att huvudregeln är att gymnasieskolan endast ska vara öppen för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden t.o.m. det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år. I skollagen finns vidare bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i 20 kap. 16–23 §§. En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå fr.o.m. det andra kalenderhalvåret det år hon fyller 20 år och uppfyller några ytterligare grundläggande villkor (20 kap. 20 § första stycket). Utskottet anser att dagens reglering av den övre åldersgränsen för studier vid gymnasieskolan och motsvarande reglering för vuxenutbildning är väl avvägd och således inte i behov av förändring. Utskottet avstyrker motion 2011/12:Ub344 yrkande 1.

När det slutligen gäller yrkandet om ökade möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande på gymnasieskolans högskoleförberedande program kan utskottet konstatera att redan i dag får huvudmannen besluta att arbetsplatsförlagt lärande ska finnas på högskoleförberedande program och får då också besluta om i vilken omfattning. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen [2010:2039]). Utskottet anser att den gällande regleringen ger skolhuvudmannen tillräckliga möjligheter att besluta om arbetsplatsförlagt lärande. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub350 yrkande 2.

Studie- och yrkesvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ger regeringen till känna att regeringen bör vidta de åtgärder som behövs för att förbättra studie- och yrkesvägledningen i gymnasieskolan.

Riksdagen bifaller därmed ett motionsyrkande och avslår motionsyrkanden om en nationell strategi för karriärvägledning och information om arbetsplatsförlagt lärande eller praktik.

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 14 framhålls vikten av en förbättrad studie- och yrkesvägledning i gymnasieskolan.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub338 (M) efterfrågas en nationell strategi för karriärvägledning i syfte att ge ungdomarna förutsättningar att göra kloka och väl underbyggda val genom hela sin utbildningstid.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub401 (S) framhålls att elever inom gymnasieskolan måste ges väsentligt bättre information om arbetsplatsförlagt lärande eller praktik så att de får möjlighet till detta i sin utbildning.

Utskottets ställningstagande

Genom gymnasiereformen har bestämmelser om rätten till studie- och yrkesvägledning, som tidigare endast framkom av läroplanen, lyfts fram genom att de förts in i skollagen (SOU 2008:27 s. 597 och prop. 2008/09:199 s. 128). I den nya skollagen (2010:800) återfinns bestämmelserna om studie- och yrkesvägledning i 2 kap. 29–30 §§. Av 29 § följer att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

I propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165 s. 278–279) sägs att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov. Elevernas behov av vägledning kommer säkerligen inte att bli mindre i framtiden än i dag.

Utskottet vill understryka att studie- och yrkesvägledning är av stor betydelse för att underlätta den enskildes studie- och yrkesval och för att undvika felaktiga val som kan leda till onödiga kostnader för såväl indivi-

den som samhället. En väl fungerande studie- och yrkesvägledning kan bidra till att fler elever väljer en utbildning som motsvarar deras förväntningar och behov, vilket också kan bidra till en förbättrad genomströmning i gymnasieskolan. Det är också viktigt att förbättra kontakterna mellan utbildning och arbetsliv inom både högskoleförberedande program och yrkesprogram. Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs för att förbättra studie- och yrkesvägledningen i gymnasieskolan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion 2011/12:Ub458 yrkande 14 och avstyrker motionerna 2011/12:Ub338 och 2011/12:Ub401.

Gymnasial yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalitet i lärlingsutbildningen och behovet av bergarbetare i gruvindustrin.

Jämför reservation 7 (S, MP, V).

Motionerna

Kvalitet i lärlingsutbildningen

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 7 betonas kvaliteten i lärlingsutbildningen. Motionärerna hänvisar bl.a. till att de nationella programråden ska ges i uppdrag att ta fram kriterier för godkännande av de arbetsplatser och för de handledare som tar emot lärlingar samt att utveckla system för kvalitetssäkring för den gymnasiala lärlingsutbildningen. Ett nationellt lärlingsråd med företrädare för arbetsmarknadens parter och branscher bör inrättas för samordning av den fortsatta uppbyggnaden av lärlingsutbildningen.

Behovet av bergarbetare i gruvindustrin

I den enskilda motionen 2011/12:Ub218 (C) framhålls det ökade behovet av bergarbetare på kort och lång sikt för att möta den expanderande gruvindustrins efterfrågan på kompetent personal.

Utskottets ställningstagande

Kvalitet i lärlingsutbildningen

I och med riksdagens beslut att införa lärlingsutbildning som en alternativ utbildningsväg till en yrkesexamen från läsåret 2011/12 lades ramarna fast för den nya lärlingsutbildningen och det aviserades också fortsatt utredning av vissa frågor som rör utbildningen (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Gymnasial lärlingsutbildning är en utbildning

inom ett yrkesprogram som till mer än hälften genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan. Utbildningen ska vara ett alternativ till skolför-lagd yrkesutbildning på alla yrkesprogram med samma behörighetskrav, ämnesplaner, examensmål och yrkesexamen. Lärlingsutbildningen kan börja första, andra eller tredje läsåret. Elever som går en lärlingsutbildning på gymnasienivå ska ingå ett skriftligt utbildningskontrakt med arbetsplat-sen där de är lärlingar (prop. 2010/11:104, bet. 2010/11:UbU17, rskr. 2010/11:305). Regeringen bereder för närvarande bestämmelser som ska göra det möjligt att förena en anställning med gymnasial lärlingsutbild-ning. En proposition om lärlingsprovanställning har aviserats under 2012.

En försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning inleddes 2008. Det sista intaget till försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning gjordes hösten 2010. Regeringen har i anslutning till försöksverksamheten inrättat Nationella lärlingskommittén. Kommitténs huvuduppgift har varit att följa och bedöma samt dra erfarenheter från den pågående försöksverk-samheten med gymnasial lärlingsutbildning främst ur arbetslivets perspek-tiv. Kommittén framhåller i sitt slutbetänkande Gymnasial lärlingsutbild-ning – med fokus på kvalitet! (SOU 2011:72) att försöksverksamheten i flera avseenden har varit framgångsrik. Intresset från elever, huvudmän och arbetsplatser har varit betydligt större än vid tidigare försök att eta-blera lärlingsliknande utbildningar. Det finns vidare, menar kommittén, en betydande potential i lärlingsutbildningen, men mycket återstår dock när det gäller att säkerställa och utveckla främst kvaliteten. Bland kommitténs förslag till förbättringsåtgärder märks bl.a. en tydligare struktur i lärlingsut-bildningen, inrättandet av ett nationellt råd för kvalitetsfrågor och ett nationellt system för kvalitetsssäkring av yrkesutbildningen samt mer forsk-ning inom yrkesutbildningsområdet. Kommittén vill också ha en kort och obligatorisk introduktion för handledare inom den gymnasiala lärlingsutbild-ningen. Därutöver behövs en mer omfattande handledarutbildning, som är branschanpassad och tar fasta på metodik. Betänkandet bereds för närva-rande i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Skolverkets första utvärdering av försöket med gymnasial lärlingsutbild-ning i rapporten Gymnasial lärlingsutbildning de tre första åren 2008–2011 (rapport 373, 2012) visar att många elever inte fullföljde utbildningen. Under de två första åren hade mer än var tredje elev, 35 procent, hoppat av. De flesta bytte till en mer traditionell yrkesutbildning. Av eleverna i den första kullen fick 44 procent ett slutbetyg efter tre års studier och endast 30 procent fick grundläggande behörighet till högskola. Motsva-rande siffror för all yrkesutbildning visar att 68 procent fick ett slutbetyg och 56 procent fick grundläggande behörighet till högskolan. Ungefär hälft-en av de elever som fullföljde utbildningen hade blivit erbjudna anställ-ning efter utbildningens slut. Skolverket frågade också eleverna om deras upplevelser av lärlingsutbildningen. Flertalet av de elever som gick kvar

svarade att de var mycket nöjda eller ganska nöjda med sin utbildning. Av dessa elever skulle åtta av tio välja lärlingsutbildning igen om det hade varit möjligt.

Skolverket fick i februari 2012 i uppdrag att utveckla kvaliteten i den gymnasiala lärlingsutbildningen, det arbetsplatsförlagda lärandet som förekommer inom yrkesutbildning som huvudsakligen är skolförlagd och yrkesintroduktion (U2010/2145/GV m.fl.). Arbetet ska bl.a. bygga på erfarenheter från den pågående försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning som den Nationella lärlingskommittén redovisade i sitt slutbetänkande.

I regleringsbrevet för budgetåret 2012 har Skolverket vidare fått i uppdrag att redovisa myndighetens samverkan med de nationella programråden för yrkesprogrammen i gymnasieskolan. Redovisningen ska omfatta resultatet av analyser av följande områden: kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet, elevernas etablering på arbetsmarknaden efter avslutad yrkesutbildning, utvecklingsbehov inom yrkesutbildningen mot bakgrund av utvecklingen inom respektive yrkesområde samt behov av utbildning inom nya områden. Skolverket ska, när det är möjligt, göra jämförelser mellan lärlingsutbildning och yrkesutbildning som huvudsakligen är skolförlagd. Bland Skolverkets återrapporteringskrav i regleringsbrevet för budgetåret 2012 märks också att verket löpande ska följa upp och analysera den reformerade gymnasieskolan som har startat hösten 2011. I redovisningen ska särskilt belysas bl.a. utvecklingen när det gäller arbetsplatsförlagt lärande och kvaliteten i gymnasial lärlingsutbildning.

I regleringsbrevet för budgetåret 2012 har Skolinspektionen fått i uppdrag att vidareutveckla sina metoder för löpande tillsyn och kvalitetsgranskning av den gymnasiala yrkesutbildningen i enlighet med vad regeringen har anfört i budgetpropositionen för 2012 i fråga om skolmyndigheternas arbete med grundläggande yrkesutbildning (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 55, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

I budgetpropositionen för 2012 aviserades en satsning på kompetensutveckling för yrkeslärare. För att yrkesutbildningarna ska vara uppdaterade är det särskilt viktigt att denna grupp får möjligheter till kontinuerlig fortbildning inom det yrkesområde de utbildar elever för. Regeringen avser därför att under perioden 2012–2014 införa ett statligt stöd på 17 miljoner kronor per år för att göra det möjligt för yrkeslärare att tillbringa minst två veckor på en arbetsplats inom aktuell bransch vart femte år (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 55, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

Utskottet anser med hänvisning till den pågående beredningen av den Nationella lärlingskommitténs slutbetänkande, myndighetsuppdrag och övriga åtgärder att något uttalande från riksdagen inte är motiverat. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Ub458 yrkande 7.

Behov av bergarbetare

Av Arbetsförmedlingens webbplats i april 2012 framgår att gymnasieskolans el- och energiprogram, fordons- och transportprogram eller bygg- och anläggningsprogram är en lämplig grund för arbete i en gruva. Vid Spångbergsgymnasiet i Filipstad finns byggprogrammet med valbar inriktning mot bergteknik under det tredje året. Utbildningen har riksintag. Det finns fler gymnasieskolor som erbjuder utbildning med inriktning mot bergarbete men som inte har riksintag. Bergarbetare utbildas internt inom gruvföretagen. Internutbildning innebär ungefär fem till sex månaders utbildning för att arbeta som borrhare eller laddare. För att bli fullärd i skrotningsarbetet krävs längre erfarenhet, ungefär ett år. Många arbetsgivare kräver förkunskap i form av slutfört treårigt gymnasium och B-körkort. Den kommunala vuxenutbildningen anordnar också bergarbetarutbildningar.

Riksdagen har på förslag av näringsutskottet beslutat att bifalla ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram ett program för en sammanhållen gruv- och mineralindustri i samverkan med näringen och den akademiska världen. I betänkandet framhålls betydelsen av välutbildad arbetskraft. Vidare sägs att det är en stor utmaning för gruvnäringen att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen, i synnerhet som gruvindustrin verkar i områden med litet befolkningsunderlag. Här behövs olika initiativ i programmet. Även minoriteten (M, FP, C, KD) betonar frågan om kompetensförsörjning i sin reservation (bet. 2011/12:NU14, rskr. 2011/12:145).

Utbildningsutskottet vill i sammanhanget erinra om att inrättandet av gymnasiala yrkesprogram är en fråga för kommunala huvudmän eller, efter sedvanligt tillståndsförfarande, enskilda huvudmän och inte en fråga för riksdagen. När det gäller den mer övergripande kompetensförsörjningen för gruvindustrin i form av bergarbetare ser utskottet ingen anledning att föregripa det program för en sammanhållen gruv- och mineralindustri som riksdagen har gett regeringen i uppdrag att ta fram. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub218.

Organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor, om elevrepresentanter i gymnasienämnden och om möjlighet för kommunerna att besluta om bl.a. särskilda varianter.

Jämför reservationerna 8 (S, MP, V) och 9 (MP, V).

Motionerna

Lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor m.m.

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 23 föreslås att det åter bör bli tillåtet med lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor. Försöksverksamheten, som har avskaffats, har fungerat ytterst väl och aktivt bidragit till bättre skolmiljöer, mer aktivt ansvarstagande från elevernas sida och ökad demokratisering av skolan. På samma sätt som arbetstagare har inflytande över sina arbetsplatser borde gymnasieelever ges samma möjligheter i skolan. Också i den enskilda motionen 2011/12:Ub326 (S) föreslås att det åter bör bli tillåtet med lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub369 (S) begärs bl.a. att exemplet från Norrköpings kommun, där elevrepresentanter i gymnasienämnden får yttra sig men inte delta i besluten, tas till vara och sprids till andra kommuner.

Motionärerna i den enskilda motionen 2011/12:Ub514 (S) föreslår att det ska vara möjligt för kommunerna att besluta om särskilda varianter inom nationella program, lokala inriktningar samt lokalt initierade kurser.

Elevkårer

I den enskilda motionen 2011/12:Ub274 (MP) yrkande 1 framhålls att elevkårens arbete bör uppmuntras och stärkas och ges en status som liknar studentkårens. Elevkåren kan bidra med ett stärkt elevperspektiv, bättre relationer till närsamhället och arbetslivet samt ökad trivsel. Skollagen (2010:800) bör ändras i enlighet med motionen. I samma motion yrkande 2 föreslås vidare att en särskild elevkårsförordning bör utredas.

Utskottets ställningstagande

Lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor m.m.

Försöksverksamheter med lokala styrelser i gymnasieskolan inrättades 1997 efter beslut i riksdagen. Avsikten var att de lokala styrelserna skulle besluta i vissa frågor som annars vilade på rektorn eller styrelsen för skolan. Eleverna skulle vara i majoritet (prop. 1996/97:109, bet. 1996/97:UbU10, rskr. 1996/97:222). Försöket med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan avslutades den 30 juni 2007.

I den nya skollagen (2010:800) finns det bestämmelser som innebär att en kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola får företrädare för eleverna ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna får inte vara fler än övriga ledamöter. Rektorn kan uppdra åt den lokala styrelsen att besluta i frågor som rektorn har tillåtelse att uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare att besluta i. En lokal styrelse får fatta beslut om bl.a. utformningen av

skolans arbetsmiljö och utvecklingen av formerna för samarbetet mellan hemmen och skolan. En lokal styrelse kan dock inte fatta beslut i frågor som rör enskilda elever.

Yrkanden om lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan har behandlats och avstyrkts av utskottet vid ett flertal tillfällen, bl.a. i samband med att de nya bestämmelserna om lokala styrelser antogs. Utskottet framhöll då bl.a. att elever ska ha inflytande över den verksamhet som de dagligen är delaktiga i. Inflytande och delaktighet för elever är positivt för såväl individens som verksamhetens utveckling och behöver därför stimuleras ytterligare. Utskottet ansåg också, i likhet med regeringen, att det är önskvärt att kommunala skolor ges större självständighet gentemot sina kommunala huvudmän (bet. 2009/10:UbU21 s. 85 f.).

Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga och förordar således inte någon elevmajoritet i lokala styrelser i kommunala gymnasieskolor. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Ub326 och 2011/12:Ub458 yrkande 23.

När det gäller yrkandet om elevrepresentation i en kommunal nämnd som beslutar i frågor om gymnasieskolan ser utskottet ingen anledning att uttala sig om närvarorätt för utomstående vid sammanträden i en sådan nämnd. Det är närmast en fråga för den enskilda nämnden att ta ställning till möjligheten för elevrepresentanter att närvara vid nämndsammanträden. Därmed avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub369.

När det slutligen gäller yrkandet om beslutanderätt för kommunerna om särskilda varianter inom nationella program, lokala inriktningar samt lokalt initierade kurser vill utskottet anföra följande. Inledningsvis vill utskottet framhålla att en av utgångspunkterna för gymnasiereformen var att minska det lokala friutrymmet som ibland har lett till en sänkning av kunskapskraven. Möjligheten för kommuner att själva besluta om att inrätta lokala kurser och specialutformade program har således avskaffats genom gymnasiereformen (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Även möjligheten för styrelsen för en utbildning att fastställa en lokal inriktning inom de nationella programmen har tagits bort. Särskilda varianter har ersatt specialutformade program. Den särskilda varianten ska vara kvalitetssäkrad och godkänd av Skolverket. Huvudmannen ska i sin ansökan kunna visa ett lokalt behov och att behovet av avsteg ska vara större än vad som rimligtvis kan tillgodoses inom ramen för de fastslagna nationella inriktningarna eller en programfördjupning inom ett berört program. Kurser som har initierats lokalt av huvudmannen och som kan behövas för att t.ex. kunna anordna en särskild variant eller en riksrekryterande utbildning, kan efter kvalitetssäkring beslutas av Skolverket. Utskottet tog relativt nyligen i samband med gymnasiereformens behandling ställning till de frågor som tas upp i yrkandet. Utskottet ser inte skäl att nu ändra dessa ställningsutgången. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Ub514.

Elevkårer m.m.

När det gäller yrkandena om elevkårer kan utskottet konstatera att begreppet elevkår inte är närmare rättsligt reglerat i någon skolförfattning. Utskottet anser som framgår ovan att elevinflytande är viktigt. Något behov att lagreglera elevinflytande i form av elevkårer eller att utreda en elevkårsförordning kan utskottet dock inte se. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub274 yrkande 1 och 2.

Vissa ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. inrätta en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet och att ämnet estetisk verksamhet ska bli ett gymnasiegemensamt ämne.

Jämför reservationerna 10 (S, MP, V), 11 (S), 12 (MP) och 13 (S, MP, V).

Motionerna

Nya inriktningar på de nationella programmen m.m.

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 12 framhålls att nya inriktningar på de nationella programmen som attraherar både unga kvinnor och män kan vara ett verksamt sätt att undvika de förluster av sökande från dessa grupper som starka traditioner vid val och vattentäta skott mellan olika ämnesinriktningar ger upphov till. Det kan t.ex. röra sig om utbildningar som innehåller både vård och teknik eller som kombinerar bygg och arkitektur. I samma motion yrkande 13 framhålls att dagens gymnasieutbildningar innehållsmässigt behöver uppdateras när det gäller möjligheten att läsa de stora språken såsom arabiska och kinesiska. Vidare föreslås att en tvärvetenskaplig inriktning som finns på naturvetenskapsprogrammet inrättas på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Också i den enskilda motionen 2011/12:Ub517 (MP) föreslås att en tvärvetenskaplig inriktning inrättas på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Fördelarna är betydande då bl.a. antalet ungdomar med grundläggande naturvetenskaplig kompetens ökar.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub203 (S) begärs att möjligheterna att ge alla elever i gymnasieskolan tillfälle att ta körkort ska ses över.

Motionären i den enskilda motionen 2011/12:Ub207 (S) föreslår att Ung Företagsamhet ska bli ett inslag i alla nationella program, då erfarenheterna är goda och det finns behov av många fler företagare i landet.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub211 (S) framhålls att alla elever bör få undervisning i arbetslivskunskap, t.ex. att lära sig skriva ett användbart curriculum vitae (cv) och personligt brev och att klara av en anställningsintervju.

Kost- och näringslära bör enligt motionärerna i den enskilda motionen 2011/12:Ub236 (S) ingå i utbildningen för de som arbetar med att servera och laga mat, bl.a. undersköterskor.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub247 (S) framhålls behovet av att överväga ytterligare insatser för att höja kompetensen när det gäller bl.a. bearbetningsteknik för skogsråvaror i syfte att stärka utbildningarna för arbeten inom skogs- och träindustri.

Motionären i den enskilda motionen 2011/12:Ub305 (S) föreslår att pensionskunskap ska ingå som kursmoment i alla nationella program.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub471 (S) yrkande 1 betonas bl.a. behovet av god utbildning för dem som ska arbeta inom hotell- och restaurangnäringen.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub484 (S) framhålls behovet av en nationell kursplan för barnskötare.

Eстетisk verksamhet ett gymnasiegemensamt ämne

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 15 föreslås att estetisk verksamhet ska vara ett gymnasiegemensamt ämne. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är en tillgång i många yrken och bör därför ingå som ett gymnasiegemensamt ämne i de nationella programmen i gymnasieskolan. Också i Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Kr223 yrkande 5 föreslås att estetisk verksamhet ska vara ett gymnasiegemensamt ämne i gymnasieskolan. Liknande förslag förs fram i de enskilda motionerna 2011/12:Ub518 (MP) och 2011/12:Kr297 (S) yrkande 10.

Utskottets ställningstagande

Nya inriktningar på de nationella programmen m.m.

Det är regeringen som, efter Skolverkets beredning i samverkan med avnämre, beslutar om vilka ämnen som ska vara programgemensamma (dvs. obligatoriska på respektive program) samt vilka nationella inriktningar som ska finnas på gymnasieskolans nationella program. Regeringen föreskriver vidare vilka kurser som måste erbjudas som individuellt val. Skolverket har regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka ämnen som utöver de gymnasiegemensamma ämnena ska få förekomma i gymnasieskolan samt om ämnesplaner (tidigare kursplaner). Skolverket föreskriver också vilka ämnen och kurser som ska ingå i de nationella inriktningar som regeringen beslutat om.

Utskottet kan konstatera att när det gäller de aktuella yrkandena om att införa nya inriktningar på nationella program och på olika sätt införa eller uppmärksamma vissa ämnen eller kunskapsområden i gymnasieskolan så är det som framgått ovan Skolverket eller regeringen som beslutar i dessa frågor. De aktuella yrkandena är således inte frågor för riksdagen. Med det anförda avstyrks motionerna 2011/12:Ub203, 2011/12:Ub207, 2011/12:Ub211, 2011/12:Ub236, 2011/12:Ub247, 2011/12:Ub305, 2011/12:Ub471 yrkande 1, 2011/12:Ub484, 2011/12:Ub458 yrkandena 12 och 13 och 2011/12:Ub517.

Eстетisk verksamhet ett gymnasiegemensamt ämne

Vilka gymnasiegemensamma ämnen (tidigare kärnämnen) som ska ingå i alla nationella program beslutas av riksdagen i lag. Ämnesplanerna för de gymnasiegemensamma ämnena beslutas av regeringen efter förslag från Skolverket. I samband med beredningen av gymnasiereformen hösten 2009 tog utskottet ställning till yrkanden om att behålla estetisk verksamhet som ett gymnasiegemensamt ämne. Utskottet konstaterade då att det är en grannlaga uppgift att prioritera vilka ämnen som ska vara gemensamma för alla elever och hur stor andel som ska användas för programmets specifika karaktärsämnen. Allt kan tyvärr inte ges plats. Utskottet ställde sig bakom den avvägning som låg bakom förslaget att låta estetisk verksamhet utgå som gymnasiegemensamt ämne. Det poängterades också att kreativa och konstnärliga moment inte är något som är förbehållet enbart de estetiska ämnena. Därtill kan estetiska ämnen alltid läsas inom det individuella valet (bet. 2009/10:UbU3 s. 50). Tilläggas kan att det i 5 kap. 1 och 3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039) har införts bestämmelser som på högskoleförberedande program möjliggör särskilda varianter inom det estetiska området. Utskottet vidhöll sin tidigare uppfattning när frågan senast behandlades våren 2011 (bet. 2010/11:UbU8 s. 13). Utskottet kan inte se att frågan har hamnat i något annat läge sedan riksdagen senast behandlade frågan. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:Ub458 yrkande 15, 2011/12:Ub518, 2011/12:Kr223 yrkande 5 och 2011/12:Kr297 yrkande 10.

Karriärutveckling för lärare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om karriärutveckling, fortbildning och kompetensutveckling för lärare.

Jämför reservation 14 (S).

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 2 framhålls att lärarna är viktigast för hög kvalitet i gymnasieskolan. Vidare efterfrågas fler karriärvägar för lärare i skolan. Skolhuvudmännen bör tillvarata den kompetens som dessa lärare besitter och stimulera till professionell utveckling och större ansvarstagande i skolan. Därtill menar motionärerna att kontinuerlig utbildning och kompetensutveckling måste vara naturliga inslag i lärarrollen, och stödjas genom gemensamma satsningar från staten och skolhuvudmännen och med huvudsaklig förläggning vid högskolor och universitet.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub370 (S) förespråkas styrd utbildning för gymnasielärare för att de ska ges bättre förutsättningar att förstå varför vissa elever, t.ex. sådana som lider av dyslexi, adhd och Aspergers syndrom, inte kan tillägna sig kunskaper på samma sätt och i samma takt som andra elever.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att utbildning och kompetensutveckling av lärare främst är en fråga för huvudmannen för skolan. I linje med detta har Skolinspektionen enligt regleringsbrevet för 2012 ett årligt uppdrag som bl.a. omfattar att redovisa hur huvudmän och rektorer säkerställer att personalen får nödvändig kompetensutveckling. Redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 juni 2012.

Trots det ansvar som vilar på huvudmannen när det gäller utbildning och kompetensutveckling har stora statliga satsningar gjorts på dessa områden under senare år. Lärarlyftet är en utbildningssatsning för lärare med fokus på ämne-teori och ämnesdidaktik. Satsningen startade 2007 och avslutades i nuvarande form under 2011. Under 2010 utvärderade Statskontoret satsningen på regeringens uppdrag. Utbildningen har av de deltagande huvudmännen bedömts vara relevant i förhållande till verksamhetens behov. De lärare som har deltagit i satsningen anser att de har utvecklats i sin profession, och även deras rektorer menar att satsningen har bidragit positivt till lärarnas och skolans utveckling (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 91). Skolverket redovisar i sin årsredovisning för 2011 att ca 18 800 lärare deltog i satsningen under perioden 2007 t.o.m. hösten 2011. Detta utgör 14 procent av samtliga behöriga lärare. Som en fortsättning på Lärarlyftet avser regeringen att genomföra det s.k. Lärarlyftet II. Nya regler kommer att gälla för satsningen som inriktas på behörighetsgivande kurser för fritidspedagoger och legitimerade lärare (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 44).

Nyligen har regeringen beslutat att ge Skolverket i uppdrag att genomföra Matematiklyftet som startar hösten 2012 och pågår till sommaren 2016 under förutsättning att riksdagen beviljar medel för detta ändamål.

Genom satsningen får matematiklärare från bl.a. gymnasieskolan möjlighet att utveckla sin undervisning. Inom satsningen utbildas dessutom matematikhandledare som ska stödja lärarna (U2011/4343/S, m.fl.).

För de lärare som har påbörjat en lärarutbildning men saknar examen pågår sedan 2007 en satsning på vidareutbildning av lärare (VAL). Den innebär att verksamma lärare kan komplettera sin tidigare utbildning för att nå en lärarexamen vid sju lärosäten. Utgångspunkten är att lärosätena ska tillgodoräkna tidigare erfarenheter som lärare samt erbjuda individualiserade utbildningar för att underlätta och förkorta studietiden för den enskilde studenten. I budgetpropositionen för 2011 presenterade regeringen en utökad satsning på vidareutbildning av obehöriga lärare. Den totala utbildningsinsatsen kommer att omfatta ca 5 400 helårsstudenter. Mot bakgrund av utbildningens längd och studietakt kommer verksamheten att bedrivas t.o.m. den 30 juni 2018 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 66).

Totalt kommer satsningen på kompetensutveckling för lärare, förskollärare, fritidspedagoger och rektorer att omfatta ca 500 miljoner kronor 2012, ca 510 miljoner kronor 2013 och 2014 och ca 200 miljoner kronor 2015 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 44).

I budgetpropositionen för 2012 har regeringen aviserat att den avser att tillsätta en utredning som ska analysera kommunaliseringens effekter på elevernas resultat, läraryrkets status och likvärdigheten i skolväsendet (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 46).

När det gäller frågan om fler karriärvägar för lärare vill utskottet erinra om att det inom legitimationssystemet för lärare finns möjlighet att få en statlig utnämning till lektor. För detta krävs minst en licentiatexamen och att läraren har visat pedagogisk skicklighet under minst fyra år. Genom satsningen på forskarskolor får fler lärare möjlighet att gå en forskarutbildning (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 45). Vidare ska en stor lektorsreform införas och Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) tillsatte därför i juni 2011 en utredare. Utredaren ska ta fram förslag på hur antalet lektorer i skolan ska öka väsentligt. Utredaren ska också se över möjligheten att skapa ytterligare en karriärnivå. Det bör dessutom bli lättare för forskarutbildade att bli lektorer i skolan.

Utskottet anser mot bakgrund av de pågående statliga satsningarna på fortbildning och kompetensutveckling för lärare, aktuella myndighetsuppdrag och den utredning om en stor lektorsreform som pågår samt den aviserade utredningen om bl.a. läraryrkets status att något uttalande från riksdagen inte är motiverat. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2011/12: Ub370 och 2011/12:Ub458 yrkande 2.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen, övergångsregler vid antagningen till högre utbildning, elevhälsan, mobbning och kränkande behandling, registerkontroll av personal inom gymnasieskolan, avgiftsfri skolmat och drogtester.

Jämför reservationerna 15 (S), 16 (S, V), 17 (S), 18 (S, SD), 19 (S, SD), 20 (MP, SD, V) och 21 (SD).

Motionerna

Utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 9 begärs att regeringen ska återkomma till riksdagen med en utvärdering av kostnaderna efter det första året med gymnasiereformen. Regeringen har lagt ut en besparing på gymnasieskolan från 2012 och framåt med hänvisning till den nya gymnasieskolan. Kommunerna ska spara 675 miljoner kronor under 2012. Det motsvarar nästan 1 400 lärartjänster.

Den nya betygsskalan och antagningen till högre utbildning

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 19 framhålls vikten av rättvisa övergångsregler för antagningen till universitetsstudier när man inför en ny betygsskala på gymnasiet. Det behövs rättvisa övergångsregler så att alla de ungdomar som börjar den nya gymnasieskolan har samma chans som äldre ungdomar att komma in på den utbildning de drömmer om.

Elevhälsan

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 21 framhålls att många ungdomar med psykisk ohälsa behöver hjälp och stöd i ett tidigt skede, och då behövs en välfungerande elevhälsa med kunskap och resurser för att möta dessa elever.

Mobbning och kränkande behandling

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 22 betonas att den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling. Vi behöver förstärka arbetet mot mobbning, kränkningar, trakasserier och diskriminering i skolan. För att skolorna ska ha möjlighet att genomföra ett lyckat arbete mot mobbning krävs kvalitets-säkrade och evidensbaserade antimobbningsmetoder och kunskaper samt kompetens om mobbningsmekanismer.

Registerkontroll av personal i gymnasieskolan

I Socialdemokraternas kommittémotion 2011/12:Ub458 yrkande 24 föreslås att lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg även ska gälla de som söker arbete i gymnasieskolan, eftersom elever är minderåriga under sitt första och andra år i gymnasieskolan. Ett liknande förslag förs fram i den enskilda motionen 2011/12:Ub341 (S).

Avgiftsfri skolmat

I Miljöpartiets kommittémotion 2011/12:So658 yrkande 20 föreslås att skolmaten i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri för eleverna i såväl kommunala som fristående gymnasieskolor. Motionärerna framhåller bl.a. vikten av att eleverna får i sig näringsriktig mat och att avgifter på skolmaten kan leda till att elever från ekonomiskt svagare familjer inte har råd med skolmaten. Ett liknande förslag förs fram i den enskilda motionen 2011/12:Ub201 (MP) yrkande 1.

Drogtester i gymnasieskolan

En möjlighet att drogtesta elever i gymnasieskolan bör enligt motionärerna i den enskilda motionen 2011/12:Ub429 (M) införas. Åtgärder måste vidtas för att motverka droganvändningen i landets gymnasieskolor.

I den enskilda motionen 2011/12:Ub463 (M) efterfrågas en ändrad lagstiftning i syfte att underlätta genomförandet av slumpvisa drogtester i gymnasieskolan och då särskilt på de yrkesförberedande programmen. Drogtester på gymnasieskolans yrkesutbildningar är viktiga för andra människors säkerhet.

Övrigt

I den enskilda motionen 2011/12:Ub235 (M) begärs att Skolinspektionen ska fortsätta att följa upp den utbildning som ges till bl.a. ensamkommande flyktingungdomar i syfte att utbildningen ska hålla en kvalitet som är i nivå med övrig gymnasieutbildning. Det som behövs är också löpande uppföljning från kommunernas sida för att avläsa hur undervisningen fungerar, i kombination med att kommunen ser till att undervisningen når fram till de ungdomar som behöver den.

Motionären i den enskilda motionen 2011/12:Ub431 (M) efterfrågar en översyn av skolans möjlighet att skriva en frivillig förbindelse mellan elev, skola och vårdnadshavare, som ger skolan rätt att i olika sammanhang ta kontakt med hemmet under hela studietiden även när eleven blir myndig. Detta mot bakgrund av att många unga mår psykiskt dåligt och det finns en problematik runt kommunikationen med dessa ungdomar när de blir myndiga.

Utskottets ställningstagande

Utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen

Sedan 1993 tillämpas den s.k. finansieringsprincipen mellan staten och kommunsektorn. Principen tillämpas då staten beslutar om åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten. Enligt finansieringsprincipen bör staten anvisa hur kostnadskrävande förändringar ska finansieras. Det kan ske genom minskade krav inom obligatoriska eller reglerade områden eller genom ökade statsbidrag. Statsbidragen bör på motsvarande sätt minska om kommuner och landsting frångår skyldigheter eller om de till följd av regeländringar får möjlighet att bedriva en effektivare verksamhet. Skulle ett regleringsbelopp i efterhand i väsentlig grad visa sig vara felaktigt, får detta beaktas senare i samband med att man bedömer det skattefinansierade utrymmet och fastställer statsbidragsramen. Finansieringsprincipen är inte fastställd i lag.

Gymnasiereformen (Gy 2011) som lades fram i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan bifölls av riksdagen hösten 2009 (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8). Lagändringarna tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011. Propositionen överlämnades till riksdagen utan att någon överenskommelse om finansieringsprincipens tillämpning träffats mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

I budgetpropositionen för 2011, som lades fram hösten 2010, minskades anslaget 1:1 *Kommunal ekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna med 675 miljoner kronor 2012, 895 miljoner kronor 2013, 1 360 miljoner kronor 2014 och 1 930 miljoner kronor fr.o.m. 2015 med hänvisning till de besparingar som uppkommer med anledning av gymnasiereformens ikraftträdande (prop. 2010/11:1 utg.omr. 25 s. 18).

Finansutskottet anförde hösten 2010 att regeringen bör återkomma till riksdagen och redovisa sina överväganden om finansieringsprincipens tillämpning när det gäller den nya gymnasieskolan (bet. 2010/11:FiU1). Vidare framhöll utbildningsutskottet hösten 2010 att utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen i enlighet med finansutskottets ställningstagande och att regeringen bör återuppta förhandlingarna med SKL om de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna med anledning av den nya gymnasieskolan (bet. 2010/11:UbU1). Utbildningsutskottet fick den 9 juni 2011 information om gymnasiereformens finansiering från representanter för SKL och Utbildningsdepartementet.

Av budgetpropositionen för 2012 framgår att Utbildningsdepartementet som ett led i tillämpningen av finansieringsprincipen när det gäller reformeringen av gymnasieskolan har haft överläggningar med SKL vid tre tillfällen i maj, juni och september 2011. Utbildningsdepartementet redovisade bl.a. de nationella programmets slutliga utformning samt Skolverkets beslut med anledning av huvudmännens ansökningar om att få anordna sär-

skilda varianter av de nationella programmen. Detta var sådant som av naturliga skäl inte var känt när propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan lades fram våren 2009. Utbildningsdepartementet har kunnat konstatera att de kurser som behövs för att läsa in grundläggande behörighet till högskoleutbildning på ett yrkesprogram i stor utsträckning kan läsas inom den normala omfattningen på programmet, att statens åläggande har minskat när det gäller det valbara utrymmet och det individuella valet samt att behovet av särskilda varianter med s.k. frisök har varit mycket litet. Alla dessa faktorer pekar på att de beräkningar av gymnasiereformens ekonomiska effekter som presenterades i propositionen är rimliga. Effekterna av en så genomgripande reform är dock svåra att beräkna exakt. SKL redovisade resultat av enkäter de gjort bland kommunerna där flertalet av dessa bedömer att reformen kommer att innebära ökade kostnader 2012. Förhandlingarna avslutades formellt i september 2011 utan att parterna var överens (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 94–95).

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2012 inte någon justering av den aviserade minskningen av det generella bidraget till kommunerna till följd av gymnasiereformen. Regeringen anger vidare att man tillsammans med SKL kommer att noga följa kostnadsutvecklingen för skolhuvudmännen (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 95).

Utskottet vill i likhet med regeringen framhålla att kostnaderna för en så genomgripande reform som gymnasiereformen är svåra att beräkna exakt. Regeringen har dock i budgetpropositionen angett att man tillsammans med SKL kommer att noga följa kostnadsutvecklingen för skolhuvudmännen. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom yrkandet om en utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen efter det första året och avstyrker därmed motion 2011/12:Ub458 yrkande 9.

Den nya betygsskalan och antagningen till högre utbildning

Riksdagen har beslutat om en ny betygsskala för de skolformer inom det offentliga skolväsendet där betyg sätts (prop. 2008/09:66, bet. 2008/09:UbU5, rskr. 2008/09:169). Beslutet innebär att när betyg sätts i gymnasieskolan ska en betygsskala med betygsstegen A–F användas. A–E betecknar godkända resultat och F icke godkänt resultat. Vid meritvärdering ges betygen följande värden: F = 0; E = 10; D = 12,5; C = 15; B = 17,5; A = 20.

Vid antagningen till universitet och högskolor inför höstterminen 2010 tillämpades nya urvalsregler. I fråga om några aspekter uppstod icke önskvärda konsekvenser, och regeringen har därför beslutat om vissa smärre justeringar av regelverket (se nedan om äldre betyg). Tillträdesreglerna anpassades vidare till strukturen och innehållet i den nya gymnasieskolan där de första eleverna började hösten 2011. Kraven på grundläggande behörighet skärptes och dessutom förenklades och renodlades systemet med meritpoäng. De elever som börjar i den nya gymnasieskolan ska inte kunna tillgodoräkna sig meritpoäng för s.k. områdeskurser när de söker till

högskolan. I stället läggs större tyngdpunkt än tidigare på att uppmuntra elever att fördjupa sig i ämnena engelska, moderna språk och matematik (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 70).

Systemet med meritpoäng har dock fått vissa oönskade konsekvenser för sökande med äldre betyg som inte kunnat tillgodoräkna sig meritpoäng. Regeringen har därför öppnat för att sådana sökande ska kunna tillgodoräknas vissa meritpoäng (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 70). Regeringen beslutade den 22 december 2010 om en ändring i högskoleförordningen som innebär att Högskoleverket har ett bemyndigande att meddela föreskrifter om hur även äldre betyg ska kunna tillgodoräknas som meritpoäng (förordningen [2010:2020] om ändring i högskoleförordningen). Efter att Högskoleverket fick bemyndigandet har verket meddelat föreskrifter om hur äldre betyg ska tillgodoräknas meritpoäng. Detta har gjorts genom föreskrifter om ändring i HSVFS 2009:1 om grundläggande behörighet och urval. Föreskrifterna om meritpoäng för sådana betyg tillämpas vid antagning till utbildningar som påbörjats efter utgången av maj 2011.

Utskottet kan konstatera att urvalsreglerna vid antagning till högre utbildning som framgår ovan har anpassats till den nya gymnasieskolan. Utskottet vill vidare erinra om att ändringar av urvalsregler vid antagning till högre utbildning kan leda till att vissa grupper kommer att gynnas mer än andra. Strävan bör självfallet alltid vara att i möjligaste mån ta fram rättssäkra urvalsregler och eventuella övergångsregler. Utskottet anser att de nuvarande urvalsreglerna som justerats då vissa oönskade konsekvenser uppmärksammats är väl avvägda. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub458 yrkande 19.

Elevhälsan

Den nya skollagen (2010:800) innehåller skärpta krav på bl.a. gymnasieskolans elevhälsa (tidigare skolhälsovården). En samlad elevhälsa har införts med förebyggande och hälsofrämjande syfte. För elevhälsans medicinska, psykosociala, psykologiska och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Detta gäller även fristående skolor (bet. 2009/10:UbU21 s. 57 f.). I skollagen regleras elevhälsan i 2 kap. 25–28 §§.

Utskottet föreslog vid det förra riksmötet ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska se till att det görs en nationell översyn av tillgängligheten till och kvaliteten på elevhälsan (bet. 2010/11:UbU7, rskr. 2010/11:206). Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet (skr. 2011/12:75 s. 85). Med anledning av tillkännagivandet har regeringen gett Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa. I uppdraget ingår bl.a. att utveckla en modell för hur man kan följa upp kvaliteten på och tillgången till elevhälsa i syfte att skapa förutsättningar för att kunna mäta och följa upp elevhälsan.

Regeringen har aviserat att totalt 650 miljoner kronor ska avsättas till en satsning på förstärkt elevhälsa under perioden 2012–2015. Ett riktat statsbidrag ska erbjudas skolhuvudmän som gör insatser för att förstärka elevhälsan (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 51). Skolverket har fått i uppdrag (U2011/5947/S m.fl.) att bl.a. utforma och genomföra utbildningsinsatser för elevvårdande personal. Skolverket har även fått i uppdrag (U2011/5948/S) att utforma utbildningsinsatser till lärare i ämnet idrott och hälsa för att stödja utvecklingen av ämnet, bl.a. med utgångspunkt i den kartläggning (U2006/9049/S) som verket genomfört. Socialstyrelsen har i regleringsbrevet för 2012 fått i uppdrag att sammanställa och sprida kunskap som skapar förutsättningar för och stödjer ett effektivt hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete inom bl.a. elevhälsan. Uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 september 2013 (S2011/11229/VS).

Utredningen om utsatta barn i skolan har i slutbetänkandet Se, tolka och agera – allas rätt till en likvärdig utbildning (SOU 2010:95) lämnat förslag till hur skolans arbete kan förbättras när det gäller dessa barn. Utredningen föreslår insatser för samverkan, att stärka barns och elevers rätt till en likvärdig utbildning, en samlad elevhälsa och att stärka forskningen och sprida forskningsresultat. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottet anser mot bakgrund av den satsning som görs på elevhälsan, de redovisade myndighetsuppdragen och den pågående beredningen av betänkandet från Utredningen om utsatta barn i skolan att något uttalande från riksdagen inte är motiverat. Därmed avstyrker utskottet motion 2011/12: Ub458 yrkande 21.

Mobbning och kränkande behandling

I 6 kap. skollagen (2010:800) återfinns bestämmelser som har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Kapitlet innehåller bl.a. bestämmelser om att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 §). Huvudmannen har också en skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling (7 §) och att varje år upprätta en plan mot kränkande behandling (8 §). Det stadgas också ett förbud för huvudmannen eller personalen att kränka barn och elever (9 §). Det finns därtill en skyldighet för personal att anmäla och agera mot kränkningar (10 §) och ett förbud att straffa barn eller elever som medverkat i en utredning eller anmält eller påtalat missförhållanden (11 §). Skadestånd till barn och elever kan i vissa fall betalas om huvudmannen eller personalen har åsidosatt sina skyldigheter enligt 6–11 §§. Skolverket har nyligen publicerat allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10). I diskrimineringslagen

(2008:567) finns bestämmelser för att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder i de verksamheter som regleras av skollagen.

Skolverket har låtit externa forskare utvärdera åtta av de vanligaste programmen mot mobbning som används i skolorna. Det fanns dock inte underlag för att göra bedömningar av de vanligaste programmen i sin helhet, utan enbart delar av dem. Enligt utvärderingen hade samtliga program inslag som är positiva, men de innehöll även moment som inte ger effekt och som rent av kan öka mobbning och kränkande behandling. Skolverkets slutsats var att de inte hade underlag för att dra slutsatser om något program i sin helhet (Rapport 353:2011 Utvärdering av metoder mot mobbning).

Regeringen tillsatte 2010 en utredning om att införa en motsvarighet till lex Sarah för skolväsendet, förskolan och skolbarnsomsorgen. I april 2011 överlämnades betänkandet Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden – för barns och elevers bästa (SOU 2011:33) till regeringen. I betänkandet föreslås att den som fullgör uppgifter i utbildning inom skolväsendet och i särskilda utbildningsformer (förutom annat sätt att fullgöra skolplikten samt annan pedagogisk verksamhet) ska vara skyldig att rapportera missförhållanden till sin förskolechef eller rektor. Förskolechefen eller rektorn föreslås få ansvar för att utreda och avhjälpa missförhållandet. Allvarliga missförhållanden ska enligt utredaren anmälas till Skolinspektionen eller till den kommun som har tillsyn över utbildningen eller verksamheten (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 50). Betänkandet har remissbehandlats och regeringen avser att under 2012 avlämna en proposition i frågan.

Genom regeringsbeslut den 22 juni 2011 (U2011/567/S och U2011/2649/S) har Skolverket fått ett förnyat uppdrag att stärka skolans värdegrund och arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Uppdraget ska löpande redovisas i myndighetens årsredovisning och slutrapporteras till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 20 januari 2015. Uppdraget har i regleringsbrevet för 2012 ändrats på så sätt att det även ska ingå att kartlägga omfattningen av problemet med s.k. maktlekar i bl.a. gymnasieskolan samt att föreslå hur skolorna kan arbeta med att förebygga sådana maktlekar. Denna del av uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 27 februari 2013 (U2012/736/S).

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att skolans ansvar att förmedla de grundläggande värden som det svenska samhället vilar på slås fast i den nya skollagen. Vid sidan om kunskapsuppdraget är det skolans viktigaste uppdrag. Ett aktivt värdegrundsarbete på varje skola som involverar såväl personal som elever är enligt utskottet en förutsättning för en trygg skolmiljö. Utskottet anser att något uttalande från riksdagen inte är motiverat med hänvisning till pågående myndighetsuppdrag som rör mobbning och kränkande behandling och till att åtta av de vanligaste mobbningspro-

grammen som används i skolorna har utvärderats och att en proposition om en motsvarighet till lex Sarah inom skolväsendet är aviserad. Mot den redovisade bakgrunden avstyrker utskottet motion 2011/12:Ub458 yrkande 22.

Registerkontroll av personal i gymnasieskolan

Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg syftar till att öka skyddet för barn genom att förhindra att personer som har dömts för vissa brott anställs i förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. Den som erbjuds anställning inom de aktuella skolformerna ska lämna ett registerutdrag från belastningsregistret. Registerutdrag som ska ligga till grund för prövningen enligt lagen förutsätts i förekommande fall innehålla uppgifter om begångna sexualbrott enligt 6 kap. brottsbalken och andra brott som innefattar allvarliga kränkningar av andra människor, såsom mord, dråp, grov misshandel, människorov, grovt rån och barnpornografibrott. Registerkontrollen omfattar alla typer av anställningar och alla personalkategorier. I den proposition som riksdagen biföll när lagen tillkom sades följande i fråga om registerkontroll av personal i gymnasieskolan (prop. 1999/2000:123 s. 22, bet. 2000/01:UbU4, rskr. 2000/01:6).

När det gäller ungdomar inom gymnasieskolan kan hävdas att skyddsbehovet inte gör sig lika starkt gällande. Dessa ungdomar kan antas ha större möjligheter att freda sig själva än de mindre barnen. Mot detta kan anföras att en elev ofta befinner sig i en viss beroendeställning gentemot en vuxen person, vilket kan utnyttjas av olämplig personal. På grund av skolplikten och elevernas ålder gör sig dock argument om en trygg och säker miljö starkast gällande i den obligatoriska skolan.

Utskottet står alltså bakom uttalandena i propositionen. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Ub341 och 2011/12:Ub458 yrkande 24.

Avgiftsfri skolmat

I den nya skollagen (2010:800) finns i likhet med den tidigare regleringen i 1985 års skollag ett uttryckligt krav på avgiftsfria skolmåltider på grundskolenivå. Numera finns även ett krav på att eleverna ska erbjudas näringsriktiga skolmåltider (10 kap. 10 § första stycket). Någon motsvarande reglering om avgiftsfria och näringsriktiga skolmåltider för gymnasieelever finns inte. Yrkanden om avgiftsfria skolmåltider för gymnasieelever har behandlats vid ett flertal tillfällen av utskottet, nu senast våren 2011 (bet. 2010/11:UbU8 s. 14). Utskottet hänvisade i sitt avstyrkande av de då aktuella motionerna till att gymnasieskolan är en frivillig skolform och att avgiftsfria skolmåltider för gymnasieelever är en fråga som är förbehållen varje enskild kommun. Utskottet har inte ändrat uppfattning sedan frågan senast behandlades. Därmed avstyrks motionerna 2011/12:Ub201 yrkande 1 och 2011/12:So658 yrkande 20.

Drogtester i gymnasieskolan

Skollagen (2010:800) reglerar inte drogtester av gymnasieelever. Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är dock varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot påtvingade kroppsliga ingrepp. Detta skydd får, enligt 12 § första stycket samma kapitel, under vissa förutsättningar begränsas genom lag. Urinprovstagning anses vara att betrakta som ett sådant kroppsligt ingrepp som avses i 2 kap. 6 § regeringsformen. Åtgärder som innebär att gymnasieelever tvingas genomgå drogtest genom urinprovtagning kräver alltså lagstöd. Det finns inga sådana bestämmelser i skollagen eller någon annan lag. Justitieombudsmannen (JO) har i ett beslut från 2010 kommit fram till att slumpvisa drogtester av gymnasieelever är tillåtna om elevens reella och fullt frivilliga samtycke införskaffats vid varje enskilt provtillfälle. JO ser samtidigt svårigheter med att genomföra drogtester och menar att det kan "... däremot uppstå situationer när den enskildes samtycke till att lämna ett prov inte framstår som reellt" och att "(d)et ställs därmed stora krav på berörd personal att säkerställa att elevens medverkan är i egentlig mening frivillig ...". JO menade avslutningsvis att det fanns skäl att överlämna en kopia av beslutet för kännedom till Utbildningsdepartementet (dnr 479-2010). Skolinspektionen har därefter i ett brev till Utbildningsdepartementet påtalat behovet av förtydliganden i lagstiftningen om drogtester på skolområdet (dnr 2010:3546). Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet är mot den redovisade bakgrunden i nuläget inte berett att ställa sig bakom någon ändring av gällande lagstiftning. Därmed avstyrks motionerna 2011/12:Ub429 och 2011/12:Ub463.

Övrigt

När det gäller yrkandet om kvaliteten m.m. i gymnasieskolan för ensamkommande flyktingungdomar vill utskottet anföra följande. I den reformerade gymnasieskola som infördes hösten 2011 ska elever som saknar behörighet att antas till ett nationellt program erbjudas att gå ett av de introduktionsprogram som ersätter de tidigare individuella programmen. Det finns fem olika typer av introduktionsprogram: preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion (prop. 2009/10:165 s. 426 f.). Närmare bestämmelser om introduktionsprogrammen återfinns i 17 kap. skollagen (2010:800) och 6 kap. gymnasieförordningen (2010:2039).

Av 17 kap. 3 § skollagen framgår bl.a. att syftet med språkintröduktion är att ge invandrarungdomar som nyligen anlänt till Sverige en utbildning med tyngdpunkt på det svenska språket, vilket möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till någon annan utbildning. I 6 kap. 7 § gymnasieförordningen sägs att inför mottagandet av en elev till språkintröduktion ska huvudmannen i god tid göra en bedömning av elevens språkkunskaper. Huvudmannen ska fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling i övriga ämnen för att eleven så snart som möjligt ska komma

vidare i sin utbildning. I 6 kap. 8 § gymnasieförordningen föreskrivs vidare bl.a. att språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnena. Språkintröduktion får kombineras med svenskundervisning för invandrare (sfi). Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Skolinspektionen har i rapporten Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö (Övergripande granskningsrapport 2009:3) redovisat resultaten av sin kvalitetsgranskning av utbildningen för nyanlända elever i grundskolans år 8 och 9 samt i gymnasieskolan. I rapporten dras slutsatsen att det i de allra flesta fall tar för lång tid innan eleverna har gått igenom sin intröduktion och deltar i reguljär undervisning. I propositionen Den nya skollagen anför regeringen med anledning av rapporten att den utan att närmare reglera längden på utbildningen, vill understryka vikten av att alla dessa elever så snart som möjligt ska få möjlighet att delta i reguljär undervisning och således inkluderas i den svenska skolan. Granskningen visar att det är sällsynt att nyanlända elever får undervisning i alla ämnen och att denna begränsning inte sker utifrån elevernas behov och förutsättningar, utan på grund av organisatoriska svårigheter. Vidare anför regeringen att det är angeläget att undervisning erbjuds i fler ämnen och kurser så att eleverna ges förutsättningar att snabbt komma vidare i sin utbildning och att elevernas tidigare förvärvade ämneskunskaper kan utnyttjas. Detta bör komma till uttryck i elevens individuella studieplan (prop. 2009/10:165 s. 447).

Skolverket har i regleringsbrevet för 2012 (U2012/736/S) getts i uppdrag att löpande följa upp och analysera den reformerade gymnasieskolan, bl.a. genom att särskilt belysa intröduktionsprogrammen. Uppdraget ska redovisas årligen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober. Vidare har verket i uppdrag att utveckla ett stödmaterial om hur den individuella studieplanen kan användas som verktyg för att i högre grad individualisera utbildningen inom gymnasieskola och vuxenutbildning enligt skollagen. Verket ska vid utformandet av materialet särskilt beakta de behov som finns hos elever i utbildning i svenska för invandrare, gymnasieskolans intröduktionsprogram och gymnasiesärskolan. Materialet ska finnas tillgängligt för målgrupperna fr.o.m. den 15 augusti 2012.

Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår inom Skolverket med uppföljning av intröduktionsprogrammen och utveckling av stödmaterial för användningen av den individuella studieplanen. Utskottet avstyrker därmed motion 2011/12:Ub235.

När det sedan gäller yrkandet om en frivillig förbindelse mellan en myndig elev, skola och vårdnadshavare som ger skolan rätt att i olika sammanhang ta kontakt med hemmet under hela studietiden vill utskottet anför följande.

Av 15 kap. 16 § andra stycket skollagen framgår att om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Denna lagreglering gäller endast omyndiga elever (prop. 2009/10:165 s. 783). Justitieombudsmannen (JO) har gjort följande uttalande om en myndig elevs integritetsskydd.

Sedan en person fyllt 18 år, är han myndig och har själv rätt att bestämma om sina personliga förhållanden. Något undantag för förhållanden som rör skolan finns i detta avseende inte. Eleven är beträffande sin skolgång således självständig gentemot sina föräldrar. En följd av detta är att normal sekretess råder för skolans uppgifter om eleven även i förhållande till föräldrarna.

Det finns mot bakgrund av det nu anförda inte längre något skäl för skolan att sedan en elev uppnått myndighetsåldern, kontakta elevens föräldrar i frågor som rör elevens förhållanden i skolan. Däremot är skolan skyldig att på en förälders begäran lämna ut uppgifter som inte omfattas av sekretess i den mån uppgifterna finns noterade i allmän handling (JO-beslut den 28 augusti 1997, dnr 4877-1996).

JO har vidare uttalat att om det är fråga om en nödsituation kan föräldrarna underrättas trots att eleven är myndig (JO-beslut den 22 april 1994, dnr 4436-1993).

Utskottet anser i likhet med motionären att en god kontakt mellan elever, skolor och vårdnadshavare är mycket viktig. Detta måste dock ställas mot vikten av att värna och respektera myndighetsåldern. Ett uttryck för det sistnämnda får anses vara den reglering i skollagen som nämns ovan om att rektorn endast ska underrätta vårdnadshavare när frånvaro omfattar omyndiga elever. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att något uttalande från riksdagen inte är motiverat och avstyrker motion 2011/12: Ub431.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Övergripande frågor om gymnasieskolan, punkt 1 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Adnan Dib-rani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1, 8 och 20 samt avslår motionerna

2011/12:Ub264 av Mats Gerdau (M),

2011/12:Ub296 av Christer Engelhardt (S),

2011/12:Ub339 av Finn Bengtsson och Per Bill (båda M),

2011/12:Ub350 av Anton Abele (M) yrkande 2,

2011/12:Ub408 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) och

2011/12:Ub467 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

En kunskapsbaserad ekonomi börjar i en skola där alla elever lyckas. Utbildning är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft, men också till människors frihet att forma sina egna liv. Sverige är och ska förbli en nation som satsar på kunskap. Däri ligger vår konkurrenskraft. Vägen framåt är inte låga löner och sämre arbetsmiljö. Ska vi möta utmaningen som ett modernt land som investerar för framtiden måste vi investera i utbildning i dag.

Dagens gymnasieskola står inför helt andra utmaningar än vad som gällde för bara några årtionden sedan. I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara sig i ett alltmer komplext och kunskapsintensivt samhälle. Det blir tydligt inte minst när man studerar ungdomars långtidsarbetslöshet. Den viktigaste orsaken till att ungdomar är långvarigt arbetslösa är just bristande utbildning. Dagens och framtidens arbetsliv och samhälle kräver gedigna kunskaper hos alla. Förändringarna på arbetsmarknaden, och kraven på att förvärvsarbetande ska kunna byta arbetsplats, yrke eller bransch, gör att unga som inte får med sig tillräckliga kunskaper

från gymnasiet har det svårt i dag och kommer att få det än svårare i framtiden. Att successivt höja kraven på kunskap har därför varit både naturligt och nödvändigt mot bakgrund av samhällets utveckling. En kunskapsbaserad ekonomi kräver att alla har minst gymnasieexamen.

Eleverna behöver få stöd och resurser efter behov. Varje kommun ska ha både nödvändiga system och en skyldighet att fördela resurser mellan skolorna efter elevernas behov. Varje elev som inte klarar en kurs ska omedelbart erbjudas stöd för att klara kursen. Skolor som inte når resultat och uppfyller kvalitetskraven måste upprätta en handlingsplan som ska godkännas nationellt. Dåliga skolor ska kunna läggas ned.

De fristående skolorna är i dag en stor och naturlig del av vårt skolväsende. När de fristående skolorna reglerades i början av 1990-talet visste vi inte hur de skulle komma att utvecklas, men i dag ser vi ett stort behov av att modernisera regelverket för de fristående skolorna. Det finns en risk för att vinstdrivande fristående skolor sänker utbildningens kvalitet. Det finns också tecken på att så sker: lärartätheten bland de vinstdrivande fristående skolorna är betydligt lägre än i kommunala och icke-vinstdrivande fristående skolor samtidigt som elever från vinstdrivande fristående grundskolor tenderar att prestera något sämre på gymnasiet jämfört med elever med motsvarande betyg från kommunala grundskolor. Det finns som påtalats behov av att se över regelverket.

Alla skolor ska också ha samma krav på öppenhet, insyn och möjlighet till granskning från kommun och medborgare och meddelarfrihet för anställda. För att kommunala och fristående skolor ska få lika villkor på riktigt måste man göra en helhetsanalys av de olika huvudmännens förutsättningar. Det finns i dag mycket få krav på de huvudmän som vill starta en fristående skola. Vi vill skärpa kvalitetskraven för tillstånd så att inte oseriösa huvudmän får tillstånd att starta en skola. Vi vill också införa ett obligatoriskt samråd mellan kommunen och huvudmannen när en fristående skola vill etablera sig. Kommunen ska ges ett större inflytande.

Vi vill utreda behovet av en ökad granskning av skolors ekonomi och behovet av att föreslå nya åtgärder som kan vara nödvändiga för att ingripa i de fall där ekonomin har skötts på ett felaktigt sätt. Skattemedel avsedda för skolan ska också gå till skolan. Vi vill också införa en lag om investeringsskydd som ska förhindra att våra gemensamma medel slösas bort vid avknoppning eller utförsäljning av skolor och förskolor.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

2. Avhopp från gymnasieskolan, punkt 2 (S, MP)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Frånvaron och avhoppet från gymnasieskolan måste minska. Regeringen försöker motverka avhopp från gymnasiet genom att sänka kunskapskraven i svenska och engelska för en hel generation elever på yrkesprogrammen. Att man sänker kunskapskraven kan naturligtvis innebära att statistiken över hur många som når målen förbättras, men det sker till ett högt pris både för gymnasieeleverna personligen och för Sveriges konkurrenskraft.

Det krävs nationella mål och en strategi som tagits fram av stat och kommun för att fler elever ska fullfölja sin gymnasieutbildning. Det ska ställas tydliga krav på skolorna att de ska arbeta för att alla elever ska fullfölja sin gymnasieutbildning. Skolan har ett ansvar för att se varje elev. Undervisningens uppläggning behöver ses över och särskilda insatser initieras för att öka motivationen hos eleverna att fullfölja den valda gymnasieutbildningen. Eleverna behöver få stöd och resurser efter behov.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

3. Utmaningar för duktiga elever, punkt 3 (S, SD)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Richard Jomshof (SD) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

För elever som snabbt tillägnar sig kunskap ska undervisningen innebära en utmaning, och det ska bli lättare att få gå vidare och lära mer och djupare. Den gymnasieelev som vill ska kunna läsa enskilda ämnen på högskolenivå. Vattentäta skott mellan olika skol- och utbildningsformer som hindrar individens utveckling ska undanröjas.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

4. Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program, punkt 4 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 16.

Ställningstagande

Från och med höstterminen 2011 behövs det godkänt i åtta ämnen i grundskolan – däribland svenska, engelska och matematik – för att vara behörig till ett yrkesprogram. För behörighet till de studieförberedande programmen krävs det godkänt i tolv ämnen inklusive svenska, engelska och matematik. De differentierade behörighetsreglerna ger en stark signal till både elever och föräldrar om vilken ambitionsnivå olika elever ska lägga sig på, vilket i förlängningen avsevärt kan minska deras framtida valmöjligheter till högre studier. Att dra en gräns mellan yrkesprogrammets och de studieförberedande programmets behörighetskrav är inte befogat.

Vi föreslår därför att det som huvudregel ska krävas godkänt i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska och matematik samt ytterligare fem ämnen för intagning till alla nationella program eller motsvarande. Det gör att även elever med snävare intressen med inriktning mot antingen praktisk-estetiska utbildningar eller samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga utbildningar får möjlighet att bli behöriga till samtliga program.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu har anfört.

5. Högskolebehörighet m.m., punkt 5 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dib-rani (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ub273 av Mats Pertoft (MP) och

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 3, 10 och 18 samt avslår motionerna

2011/12:Ub215 av Christina Karlsson (S) och

2011/12:Ub450 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S).

Ställningstagande

Gymnasieskolan ska ge bästa möjliga förutsättningar för arbete och fortsatta studier. I detta ligger även möjligheten att byta arbete eller sysselsättningsform. Om den som vill starta eget inte tar steget på grund av kunskapsbrister förlorar samhället i tillväxt. Den som långvarigt vantrivs med sitt befintliga arbete löper större risk att bli sjuk. Den som arbetar i en bransch med en kortvarig eller långvarig nedgång och inte kan byta yrke eller arbetsplats på grund av att han eller hon inte kan förstärka sin kompetens eller omskola sig löper risk att bli långtidsarbetslös. Inom många yrken, inte minst de som yrkesprogrammen är inriktade mot, är det ofta en förutsättning att kunna byta arbete för att orka med ett helt yrkesverksamt liv. Ju fler som har möjlighet att själva göra valet att byta arbetsplats, yrke eller bransch, desto rikare och mer jämlikt blir Sverige.

Detta kräver dock att de grundläggande kunskapskraven på alla gymnasieprogram är relativt höga. Därför ska alla gymnasieprogram ge grundläggande behörighet till högskolan. Det är nödvändigt eftersom dagens moderna arbetsliv, och möjligheten att utvecklas inom sitt arbete eller starta eget, kräver goda kunskaper i bl.a. svenska och engelska. Det är också nödvändigt för att ge alla möjlighet och göra avståndet kort när det gäller att gå vidare till yrkeshögskola eller högskoleutbildning. Därför ska alla gymnasieprogram även fortsatt ge grundläggande behörighet till högskolan, och alla gymnasieprogram ska leda fram till en gemensam gymnasieexamen.

Genom gymnasiereformen minskar tiden för de gymnasiegemensamma ämnena, vilket i kombination med en höjning av kraven för grundläggande högskolebehörighet skapar en uppdelning mellan de olika gymnasieprogrammen som saknar grund. Det ökar klyftorna och det är tillväxtfientligt. Att

det inte ens ska vara möjligt att nå grundläggande behörighet även om man använder hela sitt individuella val, utan att man måste läsa utökat program eller studera inom vuxenutbildningen, förstärker detta.

Gymnasiereformen flyttar ansvaret för att alla elever får nödvändiga kunskaper för ett helt yrkesliv från gymnasieskolan till den kommunala vuxenutbildningen.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

6. Den övre åldersgränsen för gymnasiestudier, punkt 6 (MP) av Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub344 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

En individ som vid 20 års ålder har skaffat sig behörighet till gymnasieskolan får ibland leta långt bort från hemkommunen för att hitta någon utbildning. Samtidigt kan dessa utbildningar finnas på en gymnasieskola nära hemmet. Under de senaste åren har också antalet gymnasieskolor och därmed antalet gymnasieplatser ökat i landet, samtidigt som ungdomskolorna har minskat. Mot den bakgrunden finns det gott om studieplatser i de befintliga och etablerade gymnasieskolorna. Därför bör en försöksverksamhet inledas där kommuner och fristående huvudmän får möjlighet att göra undantag från åldersreglerna för att fler ska kunna skaffa sig gymnasiekompetens med den inriktning de vill och närmare hemmet i de fall det kan anses behövligt.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad jag anfört.

7. Kvalitet i lärlingsutbildningen m.m., punkt 8 (S, MP, V) av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttropp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 7 och

avslår motion

2011/12:Ub218 av Kenneth Johansson (C).

Ställningstagande

Läringsutbildning kan vara ett verksamt sätt att höja kvaliteten i utbildningen, men försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning har tyvärr inte varit framgångsrik när det gäller att motverka avhopp. I Nationella lärlingskommitténs utvärdering av försöksverksamheten med lärlingsutbildning dras slutsatsen att det behövs en omfattande skolförlagd period med både allmänteoretiskt och yrkesteoretiskt innehåll i början av utbildningen för att introduktionen ska bli bättre och avhoppet minska. Vikten av kompetenta handledare på de arbetsplatser som tar emot elever betonas också av kommittén, och handledarutbildningen måste därför uppvärderas. Det påpekas även att den arbetsplatsförlagda utbildningen inte ska ersätta utan komplettera den skolförlagda utbildningen och att det fortfarande behövs kompetenta yrkeslärare på skolorna.

Införandet av en lärlingsutbildning i gymnasieskolan måste följas upp så att det blir verklig kvalitet i lärlingsutbildningen. De nationella programråden ska ges i uppdrag att ta fram kriterier för godkännande av de arbetsplatser och för de handledare som tar emot lärlingar samt att utveckla system för kvalitetssäkring för den gymnasiala lärlingsutbildningen. Ett nationellt lärlingsråd med företrädare för arbetsmarknadens parter och branscher bör inrättas för samordning av den fortsatta uppbyggnaden av lärlingsutbildningen.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

8. Lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor m.m., punkt 9 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 23 och

avslår motionerna

2011/12:Ub326 av Johan Löfstrand och Fredrik Lundh Sammeli (båda S),

2011/12:Ub369 av Pia Nilsson (S) och
2011/12:Ub514 av Christer Adelsbo och Peter Jeppsson (båda S).

Ställningstagande

Elevers möjlighet till organisering och inflytande behöver stärkas. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö. Under många år har det funnits en försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet i kommunala gymnasieskolor, som nu har avskaffats. Försöksverksamheten har fungerat ytterst väl och aktivt bidragit till bättre skolmiljöer, mer aktivt ansvarstagande från elevernas sida och ökad demokratisering av skolan. På samma sätt som arbetstagare har inflytande över sina arbetsplatser borde gymnasieelever ges inflytande i skolan. Möjligheten att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet i de kommunala gymnasieskolorna bör således återinföras.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu har anfört.

9. Elevkårer, punkt 10 (MP, V)

av Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub274 av Esabelle Dingizian (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Den utbildningsbevakning och kringverksamhet som i dag sker på högskolorna genom studentkårerna är en obestridlig del av kvalitetsarbetet och bidrar till en öppen akademi och utveckling inom högre utbildning. Runt om i Sverige finns det en liknande verksamhet också på gymnasieskolor, som går under namnet elevkårer.

Elevkårer skiljer sig från elevråd i den bemärkelsen att eleverna själva har hela ägarskapet, och elevkåren är fristående från skolans ledningsstruktur. Organiseringen sker utifrån elevernas egna intressen och på deras egna villkor. Det borde värderas högre. Elevkårernas arbete bör uppmuntras och stärkas och ges en status som liknar studentkårernas. Elevkårerna kan bidra med ett starkt elevperspektiv, bättre relationer till närsamhället och arbetslivet samt ökad trivsel. Att bygga broar mellan skolan och näringslivet och etablera kontakt med arbetsgivare är viktigt för utbildningen, också på gymnasienivå. De mer fristående elevkårerna kan göra mycket i dessa frågor. Det är ett led i att stärka kvaliteten i den svenska gymnasieskolan.

Ovanstående innebär att de skrivningar i skollagen som gäller elevinflytande bör justeras när det gäller gymnasieskolan samt att en särskild elevkårsförordning bör utredas.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag och i övrigt de åtgärder som behövs för att tillgodose vad vi nu har anfört.

10. Nya inriktningar på de nationella programmen m.m., punkt 11 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 12 och avslår motionerna

2011/12:Ub203 av Ann-Kristine Johansson (S),

2011/12:Ub207 av Åsa Lindestam (S),

2011/12:Ub211 av Christer Engelhardt (S),

2011/12:Ub236 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (båda S),

2011/12:Ub247 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),

2011/12:Ub305 av Krister Örnfjäder (S),

2011/12:Ub471 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 1 och

2011/12:Ub484 av Lena Hallengren (S).

Ställningstagande

Morgondagens samhälle möter andra utmaningar än dagens, och det är beklagligt att regeringen inte har sett över programstrukturen utifrån detta. Nya inriktningar som attraherar både unga kvinnor och män kan vara ett verksamt sätt att undvika de förluster av sökande från dessa grupper som starka traditioner vid val och vattentäta skott mellan olika ämnesinriktningar ger upphov till. Det kan t.ex. röra sig om utbildningar som innehåller både vård och teknik eller som kombinerar bygg och arkitektur. Det skulle inte bara göra gymnasieskolans innehåll mer modernt, det skulle också stärka jämställdheten och minska risken för att gå miste om enskilda individers engagemang och förmågor på grund av att traditionella strukturer påverkar valet av studieinriktning.

I dag har yrkesprogram som domineras av män fler och tydligare yrkesutgångar än program där de flesta studerande är kvinnor. Detta måste ses över; alla yrkesprogram ska ha tydliga yrkesutgångar.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

11. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet m.m., punkt 12 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Adnan Dib-rani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 13 och avslår motion 2011/12:Ub517 av Peter Rådberg m.fl. (MP).

Ställningstagande

Ett område där dagens gymnasieutbildningar innehållsmässigt behöver upp-dateras är möjligheten att läsa de stora språken. Bland kurserna i moderna språk dominerar spanska, franska och tyska. Stora språk såsom arabiska och kinesiska har dock vuxit i betydelse både i Sverige och globalt sett. Båda språken och även andra språk är viktiga då många som bor i Sverige talar dessa språk. Språken är också viktiga av handelspolitiska skäl och för att man bättre ska kunna förstå den globala utvecklingen inom samhälls-kunskap och ekonomi.

Det socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbara samhället aktualiserar behovet av en bred förståelse för det komplexa samspelet mellan naturpro-cesserna och samhällsplaneringen. Tvärvetenskaplig forskning och utbild-ning är avgörande för att åstadkomma en kunskapsbaserad hållbar samhällsutveckling. För många ungdomar är valet mellan natur- och sam-hällsvetenskaplig utbildning svårt. Genom gymnasiereformen finns på naturvetenskapsprogrammet en inriktning som benämns naturvetenskap och samhälle. Vi föreslår att regeringen inrättar en motsvarande inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhälls-utveckling. Därigenom får gymnasieskolan en tvärvetenskaplig utbildnings-väg inom båda programmen. Utbildningsvägen ger eleverna möjlighet att avvakta med det definitiva valet mellan naturvetenskaps- och samhällsve-tenskapsprogrammen och förhindrar därmed felval och inläsningseffekter som kan bli konsekvensen av den beslutade gymnasiereformen. Med detta förslag kommer färre elever att behöva ta omvägen via komvux eller tek-niskt basår när de vill vidare till högre studier. Dessa elever kommer således snabbare ut på arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

12. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet m.m., punkt 12 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub517 av Peter Rådberg m.fl. (MP) och

avslår motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

På gymnasieskolans naturvetenskapsprogram finns en inriktning som benämns naturvetenskap och samhälle. Regeringen bör inrätta en motsvarande inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Därigenom får gymnasieskolan en gemensam tvärvetenskaplig utbildningsväg inom de båda programmen.

Fördelarna är betydande. Man underlättar elevernas möjlighet att kombinera samhällsvetenskapliga studier med naturvetenskapliga. Elever som upptäcker värdet av naturvetenskapliga studier får redan under sin gymnasietid möjlighet att skaffa sig åtminstone partiell behörighet till naturvetenskaplig och teknisk högskoleutbildning. Därigenom ökar det totala antalet ungdomar med grundläggande naturvetenskaplig kompetens. Utbildningen ger en god grund för fortsatta studier och gör eleverna speciellt förberedda inom ett växande antal tvärvetenskapliga högskoleutbildningar. Den underlättar vidare samläsning över programgränserna och ger därmed skolorna möjlighet att erbjuda ett större utbud. Det gynnar också elevernas valfrihet, särskilt i mindre gymnasieskolor. För skolorna är fördelen att man kan organisera undervisningen mer kostnadseffektivt, en inte betydelselös aspekt med hänsyn till många kommuners ekonomiska situation och en förutsedd minskning av antalet elever i gymnasieskolan under kommande år.

Utbildningsvägen ger eleverna möjlighet att avvakta med det definitiva valet mellan naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammen och förhindrar därmed felval och inläsningseffekter som kan bli konsekvensen av den beslutade gymnasiereformen. Med detta förslag kommer färre elever att behöva ta omvägen via komvux eller tekniskt basår. Dessa elever kommer således snabbare ut på arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad jag har anfört.

13. Estetisk verksamhet ett gymnasiegemensamt ämne, punkt 13 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 10 och

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 15 och avslår motionerna

2011/12:Kr223 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 5 och

2011/12:Ub518 av Tina Ehn (MP).

Ställningstagande

Det är självklart att alla gymnasieelever ska utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt förmågan att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet. Det krävs också kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer är dessutom en av de åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande som fastställts av EU och som Sverige ställt sig bakom. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är vidare en tillgång i många yrken och bör därför ingå som ett gymnasiegemensamt ämne i de nationella programmen i gymnasieskolan.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu har anfört.

14. Karriärutveckling för lärare, punkt 14 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2 och

avslår motion

2011/12:Ub370 av Pia Nilsson (S).

Ställningstagande

Det enskilt viktigaste för elevernas resultat är att de möter riktigt bra lärare. Kvaliteten i ett utbildningssystem kan aldrig bli högre än kvaliteten på dess lärare. Ökande kunskapsresultat i den svenska skolan kräver att många ambitiösa och duktiga studenter väljer att utbilda sig till lärare. Då måste det också löna sig bra att utbilda sig till och arbeta som lärare.

Vi vill se fler karriärvägar för lärare i skolan. Skolhuvudmännen bör tillvarata den kompetens som lärare besitter och stimulera till professionell utveckling och större ansvarstagande i skolan. Det kan exempelvis handla om att ta ansvar för ämne och ämnesutveckling, kvalitetsarbete, bedömning och betygssättning, handledarskap för lärarstudenter samt mentorskap för nyutbildade lärare.

Kontinuerlig fortbildning och kompetensutveckling måste vara naturliga inslag i lärarrollen och stödjas genom gemensamma satsningar från staten och skolhuvudmännen med huvudsaklig förläggning vid högskolor och universitet. Dagens system för kompetensutveckling för lärare där staten bestämmer sig för att vidareutbilda lärarna inom än det ena än det andra skapar inte den långsiktighet eller lokala anpassning som krävs.

Vi vill också utveckla skolans organisation. Lärare behöver lära av varandra och duktiga lärare behöver coacha andra. Goda praktiker kan på så sätt få spridning.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

15. Utvärdering av kostnaderna för gymnasiereformen m.m., punkt 15 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 och avslår motionerna

2011/12:Ub235 av Margareta Cederfelt (M) och

2011/12:Ub431 av Lotta Finstorp (M).

Ställningstagande

Regeringen har lagt ut en besparing på gymnasieskolan från 2012 och framåt med hänvisning till den nya gymnasieskolan som infördes höstterminen 2011. Kommunerna ska spara 675 miljoner kronor under 2012. Det

motsvarar nästan 1 400 lärartjänster. Från och med 2015 ska kommunerna spara 1 930 miljoner kronor, vilket motsvarar mer än 3 600 lärartjänster. Regeringen skär ned på gymnasieskolan och antalet lärare, en av de mest centrala delarna av välfärden, samtidigt som den fokuserar på att sänka skatter. Det kan vi inte acceptera. Vi har därför föreslagit i vår budgetmotion att gymnasieskolan ska tillföras 675 miljoner kronor 2012. När det har utretts om den nya gymnasieskolan verkligen innebär minskade kostnader kommer vi att utvärdera om ytterligare resurser behöver tillföras.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med en utvärdering av kostnaderna efter det första året med gymnasiereformen.

16. Den nya betygsskalan och antagningen till högre utbildning, punkt 16 (S, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Adnan Dibrani (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 19.

Ställningstagande

När man byter betygsskala är det oerhört viktigt att övergången blir rättvis. Det behövs därför rättvisa övergångsregler för antagningen till den högre utbildningen så att alla de ungdomar som börjar den nya gymnasieskolan har samma chans som äldre ungdomar att komma in på den utbildning de drömmer om och arbetar för.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

17. Elevhälsan, punkt 17 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

Ungas psykiska hälsa försämras i Sverige. Många ungdomar med psykisk ohälsa behöver hjälp och stöd i ett tidigt skede, och då behövs en välfungerande elevhälsa med kunskap och resurser för att möta elever med psykisk ohälsa.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

18. Mobbning och kränkande behandling, punkt 18 (S, SD)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Richard Jomshof (SD) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 22.

Ställningstagande

Den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling. Det är helt oacceptabelt att en enda elev ska behöva gå till skolan och vara rädd för att utsättas för mobbning och kränkningar. Elever som har blivit utsatta för mobbning berättar ofta om att de utsätts för en andra kränkning när de inte tas på allvar och inte blir trodda av de vuxna i sin närhet. Arbetet mot mobbning, kränkningar, trakasserier och diskriminering i skolan behöver förstärkas. För att skolorna ska ha möjlighet att genomföra ett lyckat arbete mot mobbning krävs kvalitetssäkrade och evidensbaserade antimobbningsmetoder och kunskaper samt kompetens om mobbningens mekanismer. Lärare och annan skolpersonal behöver få de kunskaper och den kompetens som krävs såväl för att kunna arbeta förebyggande mot mobbning som för att kunna hantera reella mobbningssituationer. Vilka metoder som fungerar måste det forskas om och utvärderas.

Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs med anledning av vad vi har anfört.

19. Registerkontroll av personal i gymnasieskolan, punkt 19 (S, SD)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Richard Jomshof (SD) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 24 och avslår motion

2011/12:Ub341 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (båda S).

Ställningstagande

Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg syftar till att stärka barns och ungdomars skydd mot främst sexuella övergrepp genom att förhindra att personer som har dömts för vissa brott anställs inom de aktuella verksamheterna. Arbetsgivaren är enligt lagen skyldig att kräva ett brottsregisterutdrag från den person man vill anställa. Lagen omfattar alla – utan undantag för någon personalkategori – som söker arbete inom förskoleverksamhet, förskoleklass, skolverksamhet för skolpliktiga barn och skolbarnsomsorg. Däremot omfattas inte anställda i gymnasieskolan.

Vi menar att lagen innebär ett viktigt skydd för barn och ungdomar och bör utsträckas till att skydda alla minderåriga. Eftersom elever är minderåriga under gymnasiet första och andra år, bör lagen gälla även dem som söker arbete i gymnasieskolan.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu har anfört.

20. Avgiftsfri skolmat, punkt 20 (MP, SD, V)

av Richard Jomshof (SD), Wiwi-Anne Johansson (V) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 20 och

2011/12:Ub201 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt skollagen (2010:800) ska skolmaten i den obligatoriska grundskolan vara avgiftsfri. I gymnasieskolan, som är en frivillig skolform, har huvudmannen rätt att ta ut avgifter för skolmaten. Det sker också i dag på vissa håll.

Det finns flera skäl för att införa en rätt till avgiftsfri skolmat även vid gymnasieskolor. Exempelvis är det en så stor andel av ungdomarna som går i gymnasieskolan att den kan ses som en allmän rättighet. Vidare behöver elever en näringsriktig måltid i skolan för att klara av att prestera optimalt vid undervisningen. Avgiftsfri skolmat motverkar också att klyftor uppstår mellan eleverna eftersom elever med svagare ekonomisk bakgrund riskerar att inte ha råd med skolmaten. Mot denna bakgrund är det viktigt att införa rätt till avgiftsfri skolmat i såväl kommunala som fristående gymnasieskolor.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu har anfört.

21. Drogtester i gymnasieskolan, punkt 21 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ub429 av Christian Holm och Pia Hallström (båda M) och avslår motion

2011/12:Ub463 av Elisabeth Svantesson (M).

Ställningstagande

Åtgärder måste vidtas för att motverka droganvändningen i landets gymnasieskolor och minimera drogkryteringen bland yngre. Därför bör det vara möjligt för skolor att arbeta mer proaktivt mot droger, t.ex. genom att upprätta kontrakt mellan en elev, elevens målsman och skolan. Kontraktet ska godkännas av skolan, vid misstanke om missbruk, får drogtesta sina elever.

Regeringen bör vidta behövliga åtgärder med anledning av vad jag har anfört.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:So658 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolmaten i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri för eleverna i såväl kommunala som fristående gymnasieskolor.

2011/12:Kr223 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om estetiska ämnen i gymnasieskolan.

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra estetiska ämnen som gymnasiegemensamma ämnen i gymnasiet.

2011/12:Ub201 av Jabar Amin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i skollagen göra ett tillägg som förpliktar alla gymnasieskolor att erbjuda sina elever kostnadsfri och näringsriktig mat.

2011/12:Ub203 av Ann-Kristine Johansson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa körkortsutbildning i skolan.

2011/12:Ub207 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Ung Företagsamhet i gymnasieskolan.

2011/12:Ub211 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslivskunskap i gymnasieskolan.

2011/12:Ub215 av Christina Karlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gymnasieskolan.

2011/12:Ub218 av Kenneth Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat behov av bergarbetare på kort och lång sikt.

2011/12:Ub235 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likvärdig skola för ensamkommande flyktingungdomar.

2011/12:Ub236 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adekvat utbildning i kost- och näringslära för dem som arbetar med att servera och laga mat.

2011/12:Ub247 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utbildning i att hantera skogsråvaror.

2011/12:Ub264 av Mats Gerdau (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers möjlighet att tentera upp betyg under gymnasietiden.

2011/12:Ub273 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla gymnasieelever ska ges möjlighet att nå högskolebehörighet inom ramen för sitt ordinarie gymnasieprogram.

2011/12:Ub274 av Esabelle Dingizian (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i skollagen gällande elevkårer och elevinflytande i gymnasieskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utreda hur en särskild elevkårsförordning kan se ut och fungera.

2011/12:Ub296 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av reglerna för de nationella idrottsutbildningarna.

2011/12:Ub305 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av pensionskunskap i dagens och morgondagens gymnasieskola.

2011/12:Ub326 av Johan Löfstrand och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla lokala skolstyrelser med elevmajoritet.

2011/12:Ub338 av Helena Bouveng och Mats Gerdau (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en nationell strategi för karriärvägledning.

2011/12:Ub339 av Finn Bengtsson och Per Bill (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att införa ett generellt peer-review-system för att bedöma utbildningsresultat.

2011/12:Ub341 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka lagen om registerkontroll av personal som arbetar med barn.

2011/12:Ub344 av Jabar Amin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slopad övre åldersgräns för gymnasieskolan.

2011/12:Ub350 av Anton Abele (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga breddade möjligheter till arbetsplatsförlagd utbildning för gymnasiets teoretiska program.

2011/12:Ub369 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratisk skolning och elevinflytande.

2011/12:Ub370 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fortbildning för gymnasielärare för att underlätta inläring hos eleverna.

2011/12:Ub401 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet till praktik under studietiden.

2011/12:Ub408 av Jassenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre styrning av gymnasieutbildningarna mot kommande behov av arbetskraft på arbetsmarknaden.

2011/12:Ub429 av Christian Holm och Pia Hallström (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om drogtester i gymnasieskolan.

2011/12:Ub431 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om god kontakt mellan elever, skolor och vårdnadshavare.

2011/12:Ub450 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bredda ingångarna till gymnasieskolans yrkesförberedande program och åter göra dem högskoleförberedande.

2011/12:Ub458 av Mikael Damberg m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en kunskapsbaserad ekonomi börjar i en skola där alla elever lyckas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärarna är viktigast för hög kvalitet i gymnasieskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla gymnasieprogram ska leda till grundläggande behörighet i högskolan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka avhopp från gymnasieskolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitet i lärlingsutbildningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser ska fördelas till gymnasieskolor efter elevernas förutsättningar och behov.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en utvärdering av kostnaderna efter det första året med Gy 11.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modern och likvärdig gymnasieexamen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utmaningar för duktiga elever.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i gymnasieskolan.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtidskompetenser.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre studie- och karriärvägledning i gymnasieskolan.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att estetisk verksamhet ska vara ett gymnasiegemensamt ämne.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övergång till högskola och komvux.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättvis övergång till nytt betygssystem.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera regelverket för fristående gymnasieskolor.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevhälsa.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mobbning och kränkande behandling.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers organisering och elevmajoritet i lokala styrelser.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om registerkontroll av personal i gymnasieskolan.

2011/12:Ub463 av Elisabeth Svantesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till förändringar i lagstiftningen i syfte att underlätta genomförandet av slumpvisa drogtester i gymnasieskolan och då särskilt i de yrkesförberedande programmen.

2011/12:Ub467 av Ylva Johansson m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser och utvärdering för att alla ungdomar ska få fullgod gymnasiekompetens.

2011/12:Ub471 av Börje Vestlund m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder för utbildning och kompetensutveckling inom hotell- och restaurangnäringen.

2011/12:Ub484 av Lena Hallengren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell kursplan för barnskötare.

2011/12:Ub514 av Christer Adelsbo och Peter Jeppsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta kommunerna själva fatta beslut i frågor om gymnasieskolans inriktningar.

2011/12:Ub517 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör inrättas en tvärvetenskaplig inriktning i gymnasieskolan.

2011/12:Ub518 av Tina Ehn (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de estetiska ämnenas vikt och betydelse för gymnasieelevers utveckling.